ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὥσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευράν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικοὺς αὐτοῖς κρουνούς.
Ἀπὸ τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1964
Ἀριθ Δελτίου 23

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στή μέσα σελίδα τοῦ πίσω ἐξώφυλλου

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ) ΑΘΗΝΑΙ

Διευθύνεται ὑπὸ Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς

Ὑπεύθυνος Συντάξεως Ἀγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἀγ. Κωνσταντίνου 14
Διανέμεται Δωρεὰν — Ἐκδίδεται ἀνὰ τριμηνίαν

Ἀριθ. Δελτ. 23 Καλοκαίρι 1964

Ἄς γνωρίσουμε τοὺς ἀδελφοὺς λαοὺς τῆς Γῆς μελετῶντας τὶς θρησκεῖες τους, τὴ φιλοσοφία τους, τὴν τέχνη τους.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

Στίς καλοκαιριάτικες διακοπές τά γραφεῖα τῆς Θ. Ἑν. θά εἶναι ἀνοιχτά κάθε Τρίτη 7,30΄- 9 μ.μ.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΑΡΠΟΣ ΓΛΥΚΟΣ

Τό λούλουδο κι ἄν μαραθῆ
καρπός γλυκός θά γίνη.

Φρίντριχ Σίλλερ (Friedrich Schiller, 1759-1805)
Ἀπό "Τό τραγούδι τῆς καμπάνας". Μετάφρ. Δημ. Ι. Λάμψα

ΤΟΝ ΕΡΜΟ ΒΡΑΧΟ ΛΙΒΑΣ ΤΟΝ ΘΕΡΙΖΕΙ

Τόν ἔρμο βράχο λίβας τόν θερίζει,
τοῦ φρύγει ὁ ἥλιος τήν ἀπάτητη κορφή·
μά ὁλόδροση στά πόδια του ἀναβρύζει
καί μουρμουρίζει μιά πηγή κρυφή.

Γοργά γοργά κυλάει τό κρύο νερό
στή χλόη καί στά χαμόκλαδα κρυμμένο
καί μουρμουρίζει. Τραγουδάκι δροσερό
μέσ' ἀπ' τή φλόγα τοῦ καϋμοῦ βγαλμένο.

Ἰωάννης Πολέμης
Ἀπό τά "Σπασμένα μάρμαρα"

Ο ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ

Ὁ Ἥλιος βασιλιᾶς
κι ὀμπρός μας ἁπλωμένος ὁ ἀμπελώνας
μέ τίς ἀσημοπράσινες παλάμες τῶν φύλλων
πού λιόχαρες τοῦ κάμπου πεταλοῦδες
τόν χαιρετοῦν.

Ἀρχίσαν τά σταφύλια νά μεστώνουν
κι οἱ βέργες φορτωμένες νά λυγίζουν.
Ὁ θεῖος καρπός γυαλίζει κρεμασμένος
τοῦ τρυγητῆ τά χέρια καρτερώντας.
Τ'ἀμπέλι μας πῶς τόχουμε ἀγαπήσει...
Γονατισμένοι ἀντάμα
παλέψαμε στ'ἀδούλευτο χωράφι
σκάβοντας μέ τά νύχια μας τό χῶμα
ἱδροκοπώντας, πολεμώντας
μέ μιά πίστη πού δέ σάλεψε ἀκόμα.
Κι ὅπου ἱδρώτας, κι ὅπου πόνος
γλυκύτατος καρπός, πανώριο κλῆμα.
Τ'ἀμπέλι μας πῶς τόχουμε ἀγαπήσει...
Πρώτη βροχή τοῦ ἱδρώτα μας ἡ στάλα.
Αἷμα καί σάρκα ἀπ'τό κορμί μας
τό μπόλι
τή μιά ἡ κοψά ἀπ'τό κλαδευτήρι
ποτάμι ὁ ἱδρώτας στό πατητήρι
κάθε στιγμή μετριέται ἀπ' τή ζωή μας
κι ἕνα τσαμπί ἡ ζωή μας ὅλη
σ'ἑνός ληνοῦ τό θυμιατήρι.
Τ'ἀμπέλι μας πῶς τόχουμε ἀγαπήσει...

Τόν ἥλιο ἀγνάντεψε
καί προσευχήσου.
Μακάρισε τόν ἀμπελώνα
καί τή γῆ σου
πού μέσ' στό χρόνο μιάν αὐγή κινώντας
μ'ὅση χαρά καί δύναμη σοῦ μένει
φτάνεις στόν τρύγο
μ'ἕνα τσαμπί στά χείλη, ξαναμμένη
τήν προσφορά τοῦ αἱμάτου σου
τραγουδώντας.

Δημήτρης Κάββουρας
'Από τήν "Αἰθρία" (Πάτρα 1962)

ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Ὁ Ρήγας τοῦ καλοκαιριοῦ, τ'ἀργό τό μεσημέρι,
σάν κῦμα ἀπό ψηλά ἀργυρές ρίχνει στόν κάμπο ἀχτίδες.
Ὅλα σιωποῦν, λαμποφλογᾶ χωρίς πνοή τ'ἀγέρι,
καί γέρνει ναρκωμένη ἡ γῆ μέ τίς πυρές χλαμύδες.

Εἶναι τά πλάτια ἀπέραντα κ'οἱ κάμποι ἀνίσκιωτοι ὅλοι,
καί στέρεψε κάθε πηγή πού πίνουν τά κοπάδια.
Πέρα τό δάσος τό πυκνό καί κάθε περιβόλι
ἀκίνητα ἡσυχάζουνε σέ βάρυπνα σκοτάδια.

Μόνο τά στάχια, θάλασσα χρυσή, ὡριμασμένα,
τρανά, τόν ὕπνο δέν ψηφοῦν, κι ὀρθόστητα πιό κάτω
τῆς γῆς τῆς ἱερῆς παιδιά εἰρηνικά, ἁπλωμένα,
ρουφοῦν τοῦ ἡλιοῦ τό κύπελλον ἀνάφοβα ὡς τόν πάτο.

Κάπου ἡ ψυχή τους πού φλογᾶ σά στέναγμα σκορπάει
κι ἀπ'τά βαριά τά στήθια τους πού ἀλληλομουρμουρίζουν,
ἀργός καί μεγαλόπρεπος κυματισμός ξυπνάει
καί πάει νά σβήσει ἀπόμακρα στ'ἀκρούρανα πού ἀσπρίζουν.

Καί τ'ἄσπρα βώδια ἐδῶ κι ἐκεῖ στά χόρτα ξαπλωμένα,
μ'ἀφρούς στά χείλια τ'ἄχερα τ' ἀστραφτερά μασᾶνε
καί μέ τά μάτια ἀκολουθοῦν, τά ὡραῖα καί λιγωμένα,
τ'ὄνειρο πού ἐνδόμυχα ποτέ δέν παρατᾶνε.

Ἄνθρωπε, ἄν ἴσως μέ καρδιά πίκρα ἤ χαρά γεμάτη
μέσ'ἀπ'τούς κάμπους τούς λαμπρούς μεσημερίς περνοῦσες,
φύγε·ἄδεια ἡ φύση'ναι γιά σέ, καίει τοῦ ἡλιοῦ τό μάτι,
καμιά ζωή, λύπη ἤ χαρά ἐδῶ δέ θ'ἀπαντοῦσες.

Μ'ἄν ἴσως καί σέ κούρασαν τά γέλια εἴτε τό δάκρυ,
ἄν λήθη δίψασες μακριά ἀπ'τοῦ κόσμου τήν ἀντάρα,
καί θές μιά θείαν ἡδονή νά νιώσεις σέ μιάν ἄκρη,
μή ξέροντας νά δίνεις πιά συχώρεση ἤ κατάρα,

Ἔλα! ὁ ἥλιος σοῦ μιλεῖ μέ τή μαγεία του ὅλη.
Βυθίσου μέσ'στή φλόγα του βαθιά τή μανιασμένη,
κ'ὕστερα γύρισε σιγά στήν ἀρρωστιάρα πόλη
μέ τήν καρδιά στό θεῖο Μηδέν ἑφτά φορές λουσμένη!

Σάρλ Λεκόντ ντέ Λίλ (Charles Leconte de Lisle, 1818-1894),
γάλλος ποιητής. Ἀπό τά "Ἀρχαῖα ποιήματα"
Μετάφρ. Γ. Σημηριώτη

ΕΙΡΗΝΗ

"Στάσου. Ποῦ πᾶς; Τί κάνεις;"
"Πάω τόν πόλεμο νά σταματήσω".
"Κι ἐγώ γιά κεῖ τραβάω. Μαζί λοιπόν ἄς πᾶμε".

Κι ἔτσι, μέ τήν Παμίνα γιά ὁδηγό, ξεκίνησαν καί φτάσαν κεῖ πού οἱ δυό στρατοί ἁρματωμένοι στέκονταν ὁ ἐδῶ ἐνάντια στόν ἄλλον, ἴσαμε τή μεριά πού 'ταν ἡ τέντα τοῦ Μονόστατου στημένη. Κεῖ τότες ἡ Παμίνα ξαφανίστηκε, γιά παρακεῖθε τράβηξε ὁ Παπάγενος χορεύοντας, μά ὁ Ταμίνος ἴσια μπῆκε μέσα στή σκηνή καί κάπου κάθησε ἀθώρητος. Σύντυχε κείνη τή στιγμή νά 'χουν πολεμικό συμβούλιο κι ἐξόν ἀπ'τό Μονόστατο κι ὅλους τούς ἄλλους στρατηγούς ἦταν ἐκεῖ μαζί τους κι ὁ Πρωθυπουργός καί ὁ 'Αρχιεπίσκοπος. Γιατί κι οἱ δυό ἦταν μαθητευόμενοι στόν πόλεμο καί σκέδια στρατηγικῆς νά κάνουν καί νά συζητοῦν κι ἀπό μακριά τόν πόλεμο νά βλέπουνε τους ἄρεσε. Γιά λίγο τήν κουβέντα τους μέ τεντωμένα αὐτιά ἀφουγκράστηκε ὁ Ταμίνος κι εἶδε πώς λέγανε τά ἴδια καί τά ἴδια τά παλιά - καινούργια σκέδια, ἀπεικασμούς, ἀπαντοχές καί φόβους-κι ὅμως αὐτά ἦταν παλιά, τόσο παλιά. Περσότερο νά κρατηθεῖ δέν ἦταν μπορετό καί ξαφνικά στά πόδια του πετάχτηκε καί δυνατά τούς φώναξε: "Ὁρμήνεια ἄν θέλετε καλή, εἰρήνη κάντε παρευτύς". Κι ὅπως τούς φώναξε κρατώντας τή φλογέρα του, τούς θάμπωσαν τῶν ὀμματιῶν του οἱ ἀστραπές καί τό χρυσό τό φῶς πού ὁλοῦθε τά χρυσά μαλλιά του σκόρπαγαν. Ἦταν πανώριος κείνη τή στιγμή. Ὅλοι μέ μιᾶς σηκώθηκαν μέ ὀχλογοή καί καταπάνω του μέ ὁρμή πετάχτηκε ὁ Μονόστατος. Μά τή φλογέρα του ὁ Ταμίνος ἀκούμπησε στά χείλια του κι ὅλοι πετρώσανε στά πόδια τους, καθώς αὐτή τραγούδησε γλυκά.

Τραβήξου, φύγε ματωμένη καταχνιά.
'Ανταριασμένε σίφουνα τῆς μάχης
πάψε νά τρῶς ἀνθρώπινα κορμιά.
Σάρκα ἀπό λάσπη ὀγρή
μέ εἰρήνη ἀτέλειωτη
νά λευτερώσεις π' 'πει κείνης τήν ψυχή.

Ἄφοβη ἀγάπη λαμπερή
ἀδερφοσύνη φωτερή, κουράγιο ἁγνό,
μήν ἀστοχῆστε, μή χαθεῖτε, μή.
Φωτιές ἀπ'τοῦ Αἰώνιου τή φωτιά
πάντ' ἀναμμένες νά φωτᾶτε δυνατά.

Ὅλα ἦταν τ' ἄλλα μάταια
χτήνους παιδιά ὀρφανά δίχως ψυχή,
Πίσω θέ νά γυρίσουν ὅλα στήν ἀρχή
ποῦθε ξεκίνησαν κάποια φορά

κι ὅπου ἡ Νυχτιά ἡ Μάνα τους τά κυβερνᾶ.

Ἡ καλοσύνη φέρνει καλοσύνη,
ἀπό τό φόνο φόνος θά ξεπεταχτεῖ
κι ἀπό τό μίσος μίσος θέ νά γεννηθεῖ.
Ὅποιος τήν πόρτα τοῦ μυαλοῦ του κλεῖ
χτῆνος στή ζούγκλα θέ νά ζεῖ.

Ὅποιος νά μάθει θέλει τό μπορεῖ.
Ὅποιος δέ θέλει στῶν παιδιῶν του τά παιδιά θά τό πληρώσει.
Ἦρθε ὁ καιρός γιά νά διαλέξτε τό στρατί
πού στόν παράδεισο ὁδηγεῖ.

Ἔτσι ἀποτέλειωσε ἡ φλογέρα τό τραγούδι της κι ὅλοι τους μείνανε γιά λίγο σιωπηλοί σά νά 'ταν μαγεμένοι. Τότε ὁ 'Αρχιεπίσκοπος ἄρχισε νά μιλεῖ μέ σιγανή φωνή:

Εἰδωλολατρικό τραγούδι μοιάζει,
αταίριαστο στίς σκέψεις μου τίς ἀφηλές.
Τί θέ νά πεῖ, ἡ φλογέρα τό σκεπάζει.
Σκέψεις στριφνές καί σίγουρα κακές.

Κι ὅμως ἀνάμεσα στά λόγια αὐτά
κάτι τρανό καί μαγικό θωρῶ,
πού ν'ἀμφιβάλει κάνει καί τόν κληρικό,
μπάς καί δέ βλέπει δίκια καί σωστά.

Αὐτά'πε ὁ 'Αρχιεπίσκοπος κι ὕστερα μίλησε ὁ στρατηγός.
Κι ἀπ'τό μελάνι στό χαρτί πιό βλαβερή
εἶναι, ἀδερφοί μου, τούτη ἡ μουσική.
Εἶν'ἄσκημο, μυαλό πού σκέφτεται νά 'χει κανένας,
μά πιό κακό καρδιά πού αἰστάνεται νά 'χει ὁ καθένας.

Σίγουρα θά νικήσουμε, δέν ἔχω ἀμφιβολία.
Τί κι ἄν κοστίσει ἑκατομμύρια ἀπό νεκρούς;
Στό θάνατο θά κάνουμε θυσία,
γιά νά νικήσουμε τούς ἄτιμους ὀχτρούς.

Αὐτά'πε ὁ στρατηγός κι ὕστερα μίλησε ὁ Πρωθυπουργός:

Τραγούδια τέτοια ἐμένα δέ μέ συγκινοῦν,
γιατί μέ φρόνηση δουλεύω.
Τήν κάθε λέξη εἰρήνης πού τολμοῦν νά ποῦν
τή λογοκρίνω κι ὅπως πρέπει τήν παστρεύω.

Γιατί σάν ἀστοχήσω μιά φορά
καί μελωδίες ἀφήσω τέτοιες νά θεριέφουν
μποροῦνε νά γυρίσουν τοῦ καθένα τά μυαλά
καί μ'ὄνειρα γλυκά καί μένα ἀκόμα νά μαγέφουν.

Σάν εἶδε τότες ὁ Μονόστατος πόση ζημιά ἡ φλογέρα μπόρεσε νά κάνει, ἔνιωσε λύσσα μά καί φόβο περισσό κι ἔβαλε τίς φωνές

"Τί κάθεστε καί σκέφτεστε, γενναῖοι 'Αφέντες; Αὐτός πού βλέπετε εἶναι προδότης, εἶναι λιποτάχτης". Σάν ἄκουσε τά λόγια αὐτά ὁ 'Αρχιεπίσκοπος, ἀπό τό φόβο του ταράχτηκε πολύ καί ρίγος ἔνιωσε νά περπατάει στή ραχοκοκκαλιά του. Ὕστερα ὁ Μονόστατος πρόσταξε τή φρουρά νά πιάσουν καί στή φυλακή νά κλείσουν τόν Ταμίνο, πού ἀτάραχτος κι ἀκούνητος στεκόταν μέσα στήν ἀντάρα δίχως νά νιώθει φόβο διόλου.

Μά ἄξαφνα κείνη τή στιγμή ἀκούστηκε μελωδικός ἀχός φλογέρας καί βουητό ἀπό ποδοπατήματα κι ἀλαλαγμούς. Στῆς τέντας τότες τρέξανε τήν ἐμπασιά νά δοῦνε τί γινότανε. Μπροστά 'ταν ὁ Παπάγενος πούπαιζε τή φλογέρα του χορεύοντας, καί πίσω του κι οἱ δυό στρατοί, πού οἱ στρατιῶτες τους ἀγκαλιαζόνταν συναδερφωμένοι καί γέλαγαν καί δάκρυζαν καί χόρευαν. Καί πάνω ἀπ' ὅλη τούτη τή βουή ξεκάθαρα ἀκουγόταν τῆς φλογέρας ἡ φωνή:

Τί κάνετε, θεότρελα παιδιά
καί τοῦ καλοκαιριοῦ πιά δέ θυμᾶστε τή χαρά;
Ξεχάσατε τή μάνα μας τή γῆ,
τή γλύκα τῆς ἀγάπης της, τήν ἡδονή;
Μέσα στήν ὄμορφη καί στή γαλήνια τούτη μέρα,
δέν ἀγροικᾶτε τή λαλιά της πέρα ὥς πέρα;
Τρέχουν σάν ὄνειρο στίς κατηφόρες τ' ἀσημιά νερά,
βόσκουν στά διάσελα τ' ἄσπρα τ' ἀρνιά.
Τά κοφτερά δρεπάνια τραγουδοῦνε στίς πλαγιές,
κι οἱ θεριστές στ' ἀλώνια καί στίς θυμωνιές.
'Ο κάθε νιός μέ κάθε νιά τ' ἀπόβραδο πηγαίνει,
νά τή φιλάει μ' ἀγάπη δέ χορταίνει.
Μ' ἄγρια τριαντάφυλλα γιομίσαν οἱ βραγιές
καί μέ γελάδια τά λιβάδια κι οἱ βουνοπλαγιές.
Ὅλα καλοσυνέφανε κι ἦρθε ἡ ἐποχή
γι' ἀγάπη καί τραγούδι κι ἡδονῆς γιορτή.
Μέσα στήν ὄμορφη γαλήνια μέρα
τῆς Γῆς μας τή λαλιά δέν ἀγροικᾶτε πέρα ὡς πέρα;

Αὐτά λέγε ἡ φλογέρα κι ὅλοι μαζί της τραγουδούσανε καθώς χορεύοντας περνούσανε, φίλος μαζί μ' ὀχτρό, ὀχτρός ἀντάμα μέ τό φίλο, ἀπάνω στή σκαμένη, τήν καμένη γῆς μ' ὅλα τά ἐρειπωμένα σπίτια της καί κάστρα της, πηγαίνοντας γιά τή γλυκιά τή χώρα τους, γιά τά φτωχά τά σπίτια τους πού νοσταλγούσανε τόσο καιρό.

Ὥρες πολλές περάσανε καί κεῖ πάντα στεκότανε ὁ Ταμίνος, ὅλους μαζί θωρόντας, μά καί τόν καθένα ξέχωρα, ὥσπου κι ὁ τελευταῖος τό βραδάκι πέρασε καί χάθηκε μές στό μισόφεγγο. Κι ὕστερα πέσαν οἱ σκιές κι ἡ σιγαλιά πάνω στόν κάμπο. Κι ἔπειτα ἀρχίνησε ποτάμια ὁ οὐρανός νά βρέχει, λές κι ἀνοίξανε μύριοι καί μύριοι νεροφράχτες. Μά πά στό λόφο του ὁ Ταμίνος στέκονταν ἀπείραχτος καί πλέρια ἄβρεχτος. Σέ λίμνη ὁ κάμπος γύρισε σέ λί-

γο, σέ χείμαρρο γοργοκυλούμενο τό κάθε τό χαντάκι. Κι ὅλων τῶν σκοτωμένων τά κουφάρια μαζί μ'ὅλα τά βρώμικα σκουπίδια τοῦ στρατόπεδου τότες συρθήκανε μέ βιᾶς στῆς καθαρίστρας θάλασσας τά γαλανά νερά. Κι ὅταν ξεπρόβαλε ἡ αὐγή, τό χῶμα βρέθηκε καί πάλι πεντακάθαρο, ὁλότελα γυμνό. Νά βγεῖ δέν πρόφτασε ὁ ἥλιος καί ξάφνου ὅλα πά στόν κάμπο ἀλλάξανε μορφή γιατί μέ μιᾶς ὅλα μαζί καινούργιες φορεσιές πολύχρωμες ντυθήκανε. Κῆποι, ρουμά - νια, χώματα χέρσα καί μποστάνια καί περβόλια μέ φρουτόδεντρα , ὅλα μέ μιᾶς πρασίνισαν καί γιόμισαν ζωή. 'Απ'τά χωριά κι ἀπό τό κάθε τό καλύβι οἱ γεωργοί ξεχύνονταν ὁλόχαροι γιά τά χωρά - φια τους. Οἱ σκύλοι τρέχαν καί γαυγίζανε κι οἱ πετεινοί λαλού- σανε κι ὅλη ἡ ζωή πάνω στή γῆ ἦταν ὁλόϊδια σάν καί πρίν, ὡσάν τά χρόνια τά παλιά, ναί, ὅπως πάντα.

Κι ἀμφιβολία πάλι τότες ἔνιωσε ὁ Ταμίνος. Τί τάχα νά 'ναι τό πραγματικό, τοῦτο, γιά τ'ἄλλο. Ἔγινε πόλεμος στ'ἀλήθεια; Τή φρίκη του τήν ἔνιωσε πραγματικά; Καί γιά νά δώσει κάποια ἀ- πάντηση στόν ἑαυτό του, θέλησε νά πιστέψει πώς γελάστηκε, πώς ἦταν ὄνειρο. Μά τότες γύρα του ὁ ἀγέρας γιόμισε ἀπό μουσική ἀ- πόκοσμη, ναί, μουσική χοροῦ ἀντρίκιου ὁλόγλυκη, πού δύσκολα τ' ἀνθρώπινα τ'αὐτιά μποροῦνε νά κρατήσουν καί ν'ἀντέξουνε. Κι ἔ- λεγε τό τραγούδι της:

Μήν ξεγελιέσαι. Ὤ. ὄχι. Μή.
ὅτ' ἔγινε, δῶ κάθεται,
παντοτινά θά στέκεται
πάνω σέ τούτη τή μεγάλη τή σκηνή.
'Απ'τόν τρανό τόν πόνο
τί σάν βουβάθηκε, καί χάθηκε ἡ κραυγή;
Μέ τούς νεκρούς εἶν' οἱ νεκροί
καί τά κορμιά τους σάρκες σάπιες μόνο.
Καί τό κακό καί τό καλό
θέση κρατοῦν στῆς γῆς τόν ἀργαλειό
κι ὅποιος τό ὑφάδι στό στημόνι του σκεδιάζει,
στό σκέδιο του ἡ μορφή του θέ νά μοιάζει.
Τά πάντα μένουνε γιά πάντα.
Μά διόλου μή λυγᾶτε μπρός στή μοίρα σας.
Εἶναι δικιά σας τῶν στιγμῶν σας ἡ γιρλάντα.
Ζῆστε καλά, βαθιά, τήν πείρα σας.
Καί τότες ὁ καθένας μές σ'αὐτή,
τήν Κόλαση, γιά τόν Παράδεισο, θά βρεῖ.

Μά τίς φωνές μονάχα μπόραγε ὁ Ταμίνος ν'ἀγροικήσει δίχως νά βλέπει τούς τραγουδιστές. Κι ὅλος γιομάτος ἀπορίες, στή μνή- μη του ξανά καί πάλι φέρνοντας ὅ,τι εἶδε κι ἔκανε καί μπόρεσε νά νιώσει, ξεκίνησε στήν πόλη νά γυρίσει σιγανοπερπατόντας μέ- σα στά λειβάδια, πού ὁλόχαρα σκορπούσανε τό φῶς τους.

Τζ. Λ. Ντίκινσον (G. Dawes Dickinson)
'Από τό "Μαγεμένο αὐλο". Μετάφρ. Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΕΣΩ ΑΝΩ

Μές στό λιοπύρι τοῦ μεσημεριοῦ
ἀργοπεθαίναν σιωπηλά
οἱ κοκκινοντυμένες παπαροῦνες.
Τά φύλλα τ' ἀσημένια τῆς ἐλιᾶς
κάποια στιγμή
φιθύρισαν στοῦ κάμπου τ'ἀγριολούλρυδα:
"Τῆς φρονιμάδας τά λουλούδια
τίς ρίζες ἔχουν ἁπλωμένες
μέσα στά μαῦρα, τά ρηχά τά χώματα τοῦ φόβου.
Μά τά λουλούδια τῆς ἀγάπης
ἔχουν τίς ρίζες τους βαθιά
κι ἔτσι μποροῦν γ'ἀκοῦνε πιό καλά
τούς χτύπους τους ἀπόκρυφους
τῆς φλογισμένης τῆς καρδιᾶς τῆς γῆς
καί τ' οὐρανοῦ.

Δημήτρης Θεοδωρίδης
'Από τή συλλογή "Πνοές" (ἀρ. 141)

ΤΟ ΚΥΜΑ

Κι ἄν χαϊδεύουνε τό βλέμμα οἱ λιγοστοί
ἄγριοι κρίνοι καί τ'ἀγούλια στ'ἀκρωτήρι
κι ἄν τά βήματα ἡ συνήθεια ἐδῶ κρατεῖ,
μά εἶναι στεῖρες οἱ ἀμμουδιές κ' οἱ βράχοι στεῖροι.

Πῶς λαχτάρησε ἡ ψυχή μου στή γιορτή
τῶν νερῶν, μέσα στό πέλαο, στό λιοπύρι,
χρυσό, ἡλιόλαμπο, σμαράγδινο, πλατύ,
χαρᾶς ξέφρενης τό κύμα νά μέ σύρει.

Νά μέ σύρει. Σέ ποιά ἄβυσσο, σέ ποιό
φωτονήσι; δέν τό ξέρω· ὅπου καί νἄναι.
φτάνει μου τ'ἄγρια κύματα σέ πιό
πλατιᾶς ζωῆς τήν αγκαλιά νά μέ κυλᾶνε.
στήν κορφή τους τό ὑπερούσιο πού κερνᾶνε
φεγγοβόλημα διπλόχερα νά πιῶ.

Θρασύβουλος Σταύρου (Μελικέρτης)
'Από τή συλλογή "Δρόμοι καί μονοπάτια"

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Μέσα σέ ἀτμόσφαιρα φωτεινῆς γαλήνης γιόρτασε καί φέτος ἡ Θ. ΕΝ. τήν παγκόσμια θεοσοφική γιορτή τοῦ Μάη, τή γιορτή τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ. Τά γνώριμά μας λουλούδια, τριαντάφυλλα, γαρύφαλα, κάλες, μοσκομπίζελα καί τόσα ἄλλα, ὀμορφοστολίσανε καί πάλι τή σάλα μας καί σκορπίσανε τήν εὐωδιά τους γιά τή γιορτή τοῦ συμβολικοῦ ἐξωτικοῦ λουλουδιοῦ. Μπροστά στίς ἀνθοστόλιστες εἰκόνες τῆς Μπλαβάτσκυ καί τοῦ Ὄλκοτ ἀκούσαμε τήν ὁμιλία τῆς ἀδ. Διαχειρ. Ἀγλ. Ζάννου κ' ἔπειτα ἀποσπάσματα ἀπό τίς ὡραῖες μεταφράσεις τῶν τριῶν ἀγαπημένων βιβλίων τῆς Μπλαβάτσκυ πού τίς χρωστᾶμε στόν ἀξέχαστο, τόν πολυαγαπημένο, τόν πολύτιμο ἀδελφό μας Τίμο Βρατσάνο. Ὅπως καί τίς ἄλλες χρονιές, γενική προσφορά λουλουδιῶν στήν ἀρχή, γενική μοιρασιά λουλουδιῶν στό τέλος. Μέ λουλούδια στά χέρια ἤρθαμε, μέ λουλούδια στά χέρια γυρίσαμε σπίτια μας. Γιορτάσαμε τή σεμνή θεοσοφική μας Πρωτομαγιά.

Δημοσιεύουμε παρακάτω ὅλο τό πρόγραμμα τῆς γιορτῆς μας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΟΡΤΗΣ

1. Ὁμιλία ἀδ. Ἀγλ. Ζάννου
2. Ἀπόσπασμα ἀπό τή "Μπαγκαβάντ Γκιτά"
   Διάβασε ἡ ἀδ. Μαρία Οἰκονόμου
3. Ἀπόσπασμα ἀπό τό "Φῶς τῆς Ἀσίας"
   Διάβασε ἡ ἀδ. Χρυσῆ Καφαλοπούλου
4. Ἀπόσπασμα ἀπό τή "Φωνή τῆς σιγῆς"
   Διάβασε ἡ ἀδ. Μαρία Βαλαδώρου

1. Η ΨΥΧΗ

Στίς 8 Μαΐου τοῦ 1891 ἐκείνη πού ἵδρυσε τή νεώτερη Θεοσοφική κίνηση, ἡ Ἑλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ, ἔφυγε ἀπ' τόν γήινο κόσμο μας. Κι ἀπ' αὐτή τή μέρα κάθε χρόνο οἱ Θεοσοφικές Στοές στόν κόσμο γιορτάζουνε τή μνήμη της. Στέλνουνε τό μήνυμα τῆς ἀγάπης τους, τῆς σκέψης καί τῆς εὐγνωμοσύνης τους στή μεγάλη ἐκείνη ψυχή πού πρόσφερε τή ζωή της ὁλόκληρη γιά τή Θεοσοφική Ἰδέα. Γιά τήν Ἰδέα αὐτή, πού τόσο φῶς, τόση δύναμη καί χαρά σκόρπισε στόν κόσμο. Γιά τήν Ἰδέα τῆς Παγκόσμιας Ἀδελφότητας, τῆς ἀνοχῆς καί τῆς ἀγάπης.

Γιά τήν Ἰδέα αὐτή ἐργαζόμαστε ὅλοι μας, γιά νά μή σταματήσει ποτέ νά δίνει τό φῶς της στόν κόσμο. Γιά νά μή σταματήσει ποτέ νά δίνει τή δύναμη καί τή χαρά. Γιατί πόσο ζωντανεύει καί δυναμώνει καί πόση χαρά νιώθει ἡ ψυχή σάν ἀρχίσει νά καταλαβαίνει γιατί ζεῖ, ἀπό ποῦ ἦρθε καί ποῦ πηγαίνει. Σάν ἀρχίσει νά νιώθει μέσα της τό σκίρτημα τῆς Θεϊκιᾶς Ζωῆς, τῆς συμβολικῆς

Σπίθας πού όλο καί σπιθοβολεῖ πιό πολύ, πού όλο κι ἀνάβει πιό πολύ, ὡς πού νά γίνει ἡ μεγάλη, ἡ ὁλόλαμπρη Φλόγα τῆς Παγκόσμιας Ζωῆς.

Καί τή μέρα αὐτή πού θυμόμαστε τή Μητέρα τῆς νεώτερης Θεοσοφίας, θυμόμαστε τό πέρασμα τῆς μεγάλης ἐκείνης ψυχῆς ἀπ' τόν κόσμο μας, στέλνομε τή σκέψη μας καί σ'όλες τίς ἄλλες ψυχές πού ἐργάστηκαν καί κοντά μας καί μακριά μας γιά τήν ἴδια 'Ιδέα καί προσφέρανε τόν ἑαυτό τους σ'Αὐτή. Καί σκεπτόμαστε, μ' εὐλάβεια καί μ'ἀγάπη κι ὅλους ἐκείνους πού φύγανε ἀπό κοντά μας, μά πού στ'ἀλήθεια εἶναι πιό κοντά μας, εἶναι πιό ζωντανοί ἀπό μᾶς καί μᾶς δίνουν κι αὐτοί τήν ἀγάπη τους, τή θέρμη τῆς ψυχῆς τους πού μᾶς βοηθεῖ ὅλους μας, πού μᾶς ἐμψυχώνει γιά τό ἔργο μας. Δέν τούς σκεπτόμαστε μέ λύπη, τούς σκεπτόμαστε μέ χαρούμενη καρδιά, γιατί ξέρομε πώς θάνατος δέν ὑπάρχει, πώς αὐτό πού λέμε θάνατο δέν εἶναι ἐξαφάνιση ὅπως πολλοί τό νομίζουν, μά εἶναι ἕνα πέρασμα ἀπό μιά κατάσταση σέ ἄλλη, ἕνα ξελάφρωμα ἀπ'τό βαρύ γήινο σῶμα μας, γιά νά μείνομε μέ ἄλλο σῶμα πιό ἐλαφρό, πιό λεπτό, πιό δυναμικό, πιό φωτεινό. Καί μέ χαρά καί μέ βαθειά ἀγάπη στέλνομε τή σκέψη μας πρῶτα σ'αὐτούς πού τελευταῖα ἔφυγαν ἀπ' τόν γήινο κόσμο μας, στούς ἀγαπημένους μας, στούς ἀξέχαστους ἀδελφούς μας Κώστα Πάγκαλο, Γιάννη Στρέγλο, Βεατρίκη Μπάϊτ, Τίμο Βρατσάνο, Ματίνα Σπορίδου, Σπύρο Γλυκιώτη, Ἄννα Μπαΐκερ.

Σήμερα εἶναι ἡ γιορτή τῆς Ψυχῆς. Τῆς Ψυχῆς πού διαβατικά περνάει ἀπ'τόν κόσμο μας γιά νά δώσει ὅ,τι μπορεῖ νά δώσει καί γιά νά πάρει ὅ,τι μπορεῖ νά πάρει. Τή δύναμη, τή φώτιση, τήν πεῖρα.

Ἔτσι κι ὁ λευκός λωτός πού φυτρώνει στίς θερμές τίς χῶρες, σέ λίμνες καί ποτάμια, στέλνει τούς σπόρους του στή λάσπη τοῦ βυθοῦ. Ἔτσι κ'οἱ σπόροι του ρουφώντας τούς χυμούς τῆς γῆς, θά φυτρώσουν, θά βλαστήσουν, καί τά λεπτά του τά κοτσάνια θ' ἀνεβοῦνε μέσ'ἀπ'τοῦ βούρκου τά θολά νερά καί θά φτάσουν πάνω στά καθαρά, στ'ἀσημόχρυσα τῆς λίμνης τά νερά. 'Εκεῖ θ'ἀνοίξει τ'ὁλόλευκο λουλούδι του, τό λουλούδι πού δέν βρωμίστηκε μέσα στό βοῦρκο, σάν τή θεϊκιά, τήν ἀθάνατη ψυχή, πού δέν βρωμίζεται πάνω στή γῆ.

Κι ὁ Λευκός Λωτός συμβολίζει τόν θρίαμβο τῆς ψυχῆς πού ἔφτασε στήν ἀποθέωσή της, καί μ'ὀλάνοιχτα τά πέταλά του ἀντιφεγγίζει τοῦ Ἥλιου τίς χρυσές ἀχτίδες.

Ἡ Μπλαβάτσκυ εἶχε πεῖ πρωτοῦ πεθάνει πώς θάθελε αὐτή τή μέρα νά διαβάζονται σ'ὅλες τίς Θεοσοφικές Στοές ἀποσπάσματα ἀπ' τή Μπαγκαβάντ Γκιτά, τό Φῶς τῆς 'Ασίας" καί τή "Φωνή τῆς Σιγῆς. Ἡ Μπαγκαβάντ Γκιτά εἶναι ἕνα κομμάτι ἀπ'τό μεγάλο ἰνδικό ἔπος "Μαχαμπαράτα" μέ βαθύ μεταφυσικό νόημα. Τό "Φῶς τῆς 'Ασίας" εἶναι κι αὐτό ἔπος. Διηγεῖται τή ζωή τοῦ Βούδδα κ'ἐξηγεῖ τή διδασκαλία του. Τό ἔγραφε ὁ Ἄγγλος λογοτέχνης καί μελετητής τῆς ἰν-

δουϊκῆς καί τῆς βουδδικῆς φιλοσοφίας "Εντουϊν "Αρνολντ. Κ'ἡ "Φωνή τῆς Σιγῆς", πού μεταφράστηκε ἀπ' τήν ἴδια τή Μπλαβάτσκυ, εἶναι ἕνα ἀπόσπασμα ἀπ'τό ἱερό ἰνδικό βιβλίο "Οἱ Χρυσοί Κανόνες".

'Αγλ. Ζάννου

2. ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΘΕΟ

20. Κεῖνος ὁπού στό Θεό ἔχει τό νοῦ του
καί πού πάντα μένει μέσα στό Θεό,
οὔτε χαίρετ'ἄν τοῦ ἔρθουν ἐπιθυμητά,
οὔτε κι'ἄν τοῦ ἔρθουν μισητά λυπᾶται,
γιατί ὁ νοῦς του εἶναι σωστός καί σταθερός.
21. Όποιος δέν εἶν'κολλημένος πά στά αἰσθητά
βρίσκει μιά χαρά· καί τή χαίρεται αἰώνια
κεῖνος πού ὁ διαλογισμός τόν ἔχει φέρει
σ'ἕνωση μέ τό Θεό.
22. Οἱ ἀπολαύσεις ἀπό ὅλα τά αἰσθητά
φέρνουν πάντοτε μιά λύπη
γιατί ἀρχή καί τέλος ἔχουν.
23. Γιαυτό ποτέ δέ χαίρεται γι'αὐτές ὁ μυαλωμένος.
Κεῖνος πού ἐπιθυμιᾶς καί πάθους
τήν ὁρμή μπορεῖ νά συγκρατήσει
μέχρι πού τό σῶμα του μές στή γῆ θά λυώσει,
αὐτός ἔχει τό Θεό στό νοῦ του
κ'εἶναι καί καλόκαρδος.
24. Κεῖνος πού ἀπόλαψή του εἶναι ὁ Θεός
καί χαρά κι ἀνάπαψή του ὁ Θεός,
καί διαλογισμός του ὁ Θεός,
κεῖνος πούχει στό Θεό τό νοῦ του
θεϊκός πιά ἔχει γίνει κ'ἔχει ἑνωθῆ μέ τό Θεό.
25. Κι ὅσοι ἔχουν καθαρίσει τῶν παθῶν τους τίς κηλίδες
κ'ἔχουν τήν ἀμφιβολία γκρεμίσει,
καί τίς σκέψεις ὑποτάξει,
κ'εὐσπλαγχνία δείχνουν γιά τά ὄντα ὅλα
τήν ἀθανασία κερδίζουν.
26. Όσοι ἔχουν ξεκολλήσει καί ἐπιθυμίες καί πάθη
κι ὅσα εἶναι σ'αὐτόν τόν κόσμο ὅλα τἄχουν ἀρνηθῆ,
καί τή σκέψη ἔχουν νικήσει, κ' ἔχουν τό Θεό στό νοῦ
ὁ Θεός εἶναι μαζί τους κι ὅταν εἶναι ζωντανοί,
κι ὅταν εἶναι πεθαμένοι.
27. Όποιος τά ἐξωτερικά τά αἰσθήματ'ἀπαρνιέται
κ'εἶν'ἡ ὅρασή του στό μεσόφρυδο (1)

---

1. Σημ. μεταφρ. Όπως πρέπει νά εἶναι στή θέση τοῦ διαλογισμο (βλ. κεφάλαιο Ϛ'ἐδάφιο 13).

κ'ἥρεμη καί κανονική ἡ ἀναπνοή του [1]
κ'ἔχει αἰσθήσεις ὑποτάξει, νοῦ καί λογικό,
καί τά θεῖα ἔχει στό νοῦ του, κ'εἶν'μακρυά
κι ἀπό ἐπιθυμίες, κι ἀπό φόβο, κι ἀπό πάθη,
αὐτός στήν ἀπολύτρωση ζώντας του ἔχει φτάσει.

Μπαγκαβάν Βυάσα ('Από τή "Μπαγκαβάντ Γκιτά
Μετάφρ. Τίμου Βρατσάνου σελ. 40 - 41).

3. Η ΕΙΡΗΝΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΝΙΚΗΣΕΙ

ΑΠΟ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΒΟΥΔΔΑ ΣΤΗ ΜΠΕΝΑΡΕΣ

Εἴσαστε μέ πάθος κολλημένοι σέ σκιές,
πνίγεστε μέ ὄνειρα, φυτεύετε στή μέση
ἕνα ψεύτικο "'Εγώ" καί τό τριγυρίζετε
μέ φανταστικό ἕναν κόσμο.
Στά ὑπέρτατα τά ὕψη εἴσαστε τυφλοί,
καί κουφοί γιά τή φωνή κάθε γλυκειᾶς αὔρας,
πού ἔρχεται ἀπό τ' ἀφήλου, πιό ψηλά
    κι ἀπ'τόν οὐρανό τοῦ "Ινδρα,
ἄφωνοι στό κάλεσμα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς
    πού διατηρεῖ ἐκεῖνος
ὁπού τήν ἀπατηλή ζωήν ἔχει πετάξει.
Καί γεννιοῦνται ἔτσι οἱ ἀγῶνες κ'οἱ φιληδονίες,
ὁπού κάνουνε νά βασιλεύει ὁ πόλεμος στή γῆ,
ἔτσι ὑποφέρουν οἱ φτωχιές καρδιές, οἱ ἀπατημένες,
ἔτσι τρέχουνε τά δάκρυα τά πικρά,
    ἔτσι μεγαλώνουνε τά πάθη,
κ'οἱ ἐπιθυμίες, κ'οἱ ὀργές, καί τά μίση καί ὁ φθόνος·
    ἔτσι τά σκληρά τά χρόνια
    μέ αἱματοκόκκινα ποδάρια
    κυνηγοῦνε τ'ἄλλα χρόνια
    τά στιγματισμένα ἀπ'τό μακελιό.
"Ετσι ἐκεῖ πού θἄπρεπε νά φυτρώνει στάρι
εἶναι ἁπλωμένο τό παλιόχορτο μπιράν
μέ τή ρίζα τήν κακή καί μέ τά φαρμακερά λουλούδια·
πάρα πολύ δύσκολα βρίσκουνε οἱ σπόροι οἱ καλοί
γῆ κατάλληλη νά πέσουνε καί νά φυτρώσουν [2].
    κ'ἡ ψυχή φεύγει καί πάει
χορτασμένη ἀπό φαρμακερά πιοτά,
    καί ξαναγεννιέται ἔτσι
φλογερόν ἔχοντας πόθο γιά νά ξαναπιεῖ·

---

1. Σημ. μεταφρ. 'Αναφέρεται στόν τρόπο πού πρέπει νά γίνεται ἡ ἀναπνοή σύμφωνα μέ τήν ἀπόκρυφη διδασκαλία.
2. Σημ. μεταφρ. Παρέβαλε Λουκᾶ η' 5,6,7 καί 8.

τό "'Εγώ" τ'όρμητικό, κεντρισμένο ἀπ'τίς αἰσθήσεις,
ξαναρχίζει νά σοδειάζει νέες ἀπογοητέψεις...
Ἡ εἰρήνη πρέπει νά νικήσει τήν ἀγάπη τοῦ "'Εγώ",
μά καί τήν προσκόλληση στή ζωήν ἀπάνω,
καί τά πάθη μέ τίς ρίζες τίς βαθειές νά ξεριζώσει
ἀπό μέσ'ἀπό τά στήθια καί τόν ἐσωτερικό
νά συχάσει ἀγώνα.
Ἔτσι ἡ ἀγάπη εἶν' ἱκανοποιημένη
μέ τό νά σφιχταγκαλιάζει τήν αἰώνια ὀμορφιά·
καί τή δόξα ἔτσι ἔχεις νάσαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ σου
καί τήν εὐχαρίστηση νά ζεῖς ἀπό τούς θεούς πιό πάνω·
ἔχεις πλούτη ἀτέλειωτα γιατί μαζεύεις
θησαυρό ἀπ' τίς δούλεψες πούκανες στούς ἄλλους,
καί ἀπό τά χρέη σου τά ξεπλερωμένα μέ προνοψυχιά,
καί μέ τά γλυκά σου λόγια,
καί μέ τήν ἁγνή ζωή σου.
Τοῦτα δά τά πλούτια σου οὔτε καί χαλοῦν ποτέ
ὅσο θά βαστάξ' ἡ ὕπαρξή σου, οὔτε καί ποτέ
θάνατος κανένας θά τά κάμει νά ξεπέσουν[1].

Ἔντουϊν Ἄρνολντ (Edwin Arnold , 1832-1904). 'Από τό "Φῶς τῆς'Ασίας" (τραγούδι Η΄). Μετάφρ. Τίμ. Τ. Βρατσάνου σελ. 165-167 (Θεοσοφικές ἐκδόσεις, 'Αθῆναι)

4. ΣΤΙΣ ΦΤΕΡΟΥΓΕΣ ΤΟΥ ΠΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἡ γῆ τούτη, ὤ Μαθητή, εἶν' ἡ αἴθουσα τοῦ πόνου, ὅπου, ὅσο πάει τό μονοπάτι, σκληρές δοκιμασίες εἶναι σκορπισμένες, παγίδες γιά νά πιάσουνε τό ἐγώ σου μέ τή φαντασία πού τή λένε "Μεγάλη Αἵρεση"[2].

Τούτ'ἡ γῆ, ὤ Μαθητή ἀνεκπαίδευτε, εἶν'ἡ εἴσοδο ἡ σκοτεινή ἀπ'ὅπου μπαίνεις στήν αὐγή πού βρίσκεται πρίν ἀπ' τόν κάμπο τοῦ ἀληθινοῦ φωτός, τοῦ φωτός ἐκείνου πού κανένας ἄνεμος δέν μπορεῖ νά τό σβύσει, κείνου τοῦ φωτός πού καίει χωρίς φυτίλι κι οὔτε λάδι.

Ἔτσι λέει ὁ Μεγάλος Νόμος: Γιά νά γίνεις γνώστης τοῦ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΟΥ ΕΑΥΤΟΥ 3 πρέπει πρῶτα τοῦ ΕΑΥΤΟΥ νά γίνεις γνώστης

Γιά νά φτάσεις σ'αὐτουδά τοῦ ΕΑΥΤΟΥ τή γνώση, νά ἐγκαταλεί-

---

1. Σημ. μεταφρ. Παράβαλε Ματθ. Ϛ΄ 19 καί 20
2. Σημ. μεταφρ. Athàvada: αἵρεση τῆς πίστης στήν Ψυχή ἤ καλύτερα τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ψυχῆς ἀπό τό "'Εγώ", ἀπό τό Ἑαυτό Ἕνα, τό παγκόσμιο καί ἄπειρο.
3. Σημ. μεταφρ. Tattvajnani εἶναι ὁ γνώστης ἐκεῖνος πού μπορεῖ νά διακρίνει τίς ἀρχές στή φύση ἤ στόν ἄνθρωπο. Atmajnani εἶναι ὁ γνώστης τοῦ Ἄτμα ἤ τοῦ Παγκόσμιου Μοναδικοῦ Ἑαυτοῦ

φεις πρέπει τό ΕΑΥΤΟ στοῦ Ἑαυτοῦ τήν ἄρνηση, τό Εἶναι στό Μή εἶναι, τότε θά σοῦ εἶναι βολετό ν'ἀναπαυθῆς στοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ τοῦ ΠΟΥΛΙΟΥ τίς φτεροῦγες. Στ' ἀλήθεια εἶν' ἡ ἀνάπαφη γλυκειά μέσ' στίς φτεροῦγες ἐκεινοῦ πού δέ γεννήθη, ἐκεινοῦ πού δέν πεθαίνει, μά πού εἶν' τό AUM [1] μέσα στήν αἰωνιότητα [2] τῶν ἐποχῶν.

'Ανέβα στό πουλί τῆς ζωῆς ἄν θές νά ξέρεις [3].

Παράτα τή ζωή ἄν θές νά ζήσεις [4].

"Ω κουρασμένε προσκυνητή, τρεῖς αἴθουσες φέρνουνε στό τέλειωμα τῶν μόχθων. Τρεῖς αἴθουσες ὦ καταχτητή τοῦ Μάρα, ἀφοῦ περάσεις τρεῖς καταστάσεις [5] θά σέ πᾶν στήν τέταρτη κι ἀπό κεῖ στούς ἑπτά τούς κόσμους [6] τούς κόσμους τῆς αἰώνιας ἀνάπαυσης.

Ε.Π. Μπλαβάτσκυ. 'Από τή "Φωνή τῆς Σιγῆς" (σελ. 13-15)
Μετάφρ. Τίμ. Τ. Βρατσάνου.

---

1. Σημ. μετ. Kala Hansa. "τό πουλί" ἤ Κύκνος. Στήν Nadavindu Upanishad (Rig Veda) μεταφρασμένη ἀπό τή Θεοσοφική Ἑταιρία τοῦ Kumbaconam εἶναι γραμμένο: "Ἡ συλλαβή Α θεωρεῖται πώς εἶναι ἡ δεξιά φτερούγα τοῦ πουλιοῦ Hansa , ἡ U ἡ ἀριστερή φτερούγα, καί τό Μ ἡ οὐρά, καί λένε πώς τό Ardha - matra (μισό μέτρο) εἶναι ἡ κεφαλή του.
2. Σημ. μεταφρ. Στήν 'Ανατολή ἡ Αἰωνιότητα ἔχει διαφορετική σημασία ἀπό τή δική μας. 'Αντιπροσωπεύει γενικά ἑκατό χρόνια ἤ ἐποχές τοῦ Βράχμα, τή διάρκεια δηλαδή ἑνός Μάχα Κάλπα, πού εἶναι 311.040.000.000.000 χρόνια.
3. Σημ. μεταφρ. Ἡ Nadavindu Upanishad , πού ἀναφέραμε παραπάνω, λέει: "Τοῦ Γιογκῆ πού ἀνεβαίνει τό Hansa(κ'ἔτσι παρατηρεῖ τό AUM) δέν τοῦ κάνουν τίποτα οἱ καρμικές ἐπιρροές, οὔτε καί δισεκατομμύρια ἁμαρτίες".
4. Σημ. μετ. Παράτα τή ζωή τῆς φυσικῆς προσωπικότητας ἄν θές νά ζήσεις πνευματικά.
5. Σημ. μεταφρ. Οἱ τρεῖς καταστάσεις τῆς συνείδησης εἶναι: Jagrat,ἡ κατάσταση τῆς ἐγρήγορσης, Svapna , ἡ κατάσταση τοῦ ὀνειρου, Sushupti , ἡ κατάσταση τοῦ βαθειοῦ ὕπνου, Οἱ τρεῖς αὐτές γιογκικές καταστάσεις φέρνουνε στήν τέταρτη κατάσταση, τήν Turija,τήν κατάσταση πού βρίσκεται πέρ' ἀπ'τήν κατάσταση τοῦ βαθειοῦ ὕπνου, χωρίς ὄνειρα, τήν κατάσταση τήν ἀνώτερη ἀπ'ὅλες τίς ἄλλες, τήν κατάσταση τῆς ὑψηλῆς πνευματικῆς συνείδησης.
6. Σημ. μεταφρ. Μερικοί 'Ανατολίτες Μυστικιστές βάζουνε τά ἑπτά πεδία τοῦ εἶναι, τά ἑπτά Lokas , ἤ πνευματικούς κόσμους, μέσα στό σῶμα τοῦ Kula Hansa, τοῦ Κύκνου πού εἶν'ἔξω ἀπό τό χρόνο καί τό χῶρο. Αὐτός μπορεῖ νά μετατραπεῖ σέ Κύκνο μέσα στό χρόνο ὅταν γίνεται Brahma (Θεός) ἀντί τοῦ Brahman (Θείου).

ΣΙΓΗ

Α΄ ΕΠΙΚΛΗΣΗ

"Ω, Σύ τό Σκοτάδι πούγινες τό Φῶς,
Σύ, ὦ Φῶς ὁπού κατέβεις στά σκοτάδια.
Σύ, Σιωπή πού γίνηκες Φωνή,
Σύ Φωνή πού μᾶς μιλᾶς πάρἀπάν' ἀπ' τή Σιωπή.
"Ω Σύ τ' ἀπροσμέτρητο
Μέσ' στ' ἀβυσσαλέα πλάτια τ' οὐρανοῦ,
Σύ πού εἶσαι ὁ παλμός τοῦ ρυθμοῦ κάθε καρδιᾶς·
"Ω κατέβα ὡς ἐμᾶς περιπατώντας
Πά σέ κείνη τή σκονίτσα ποὖναι τ' ἄστρα Σου.
Κι ὡς τούς οὐρανούς ἀνέβα
'Απ'τό μυστηριακό βάθος τοῦ 'Εγώ μας,
Κ'ἔτσι κάμε πού ὁ καθένας μας νά ἰδῆ
Στοῦ νεροῦ τό τρέμουλο, πού εἶναι
Κάθε ἀδελφοῦ ἡ καρδιά,
Τό δικό Σου πρόσωπο, πού μᾶς θωρεῖ
Καί χαμογελάει.

A. C. T.

'Από τό 'Ιταλικό θεοσοφικό περιοδικό "Πνευματική Αὐγή" ("Alba Spirituale"). Μετάφρ. Τίμου Βρατσάνου.

Β΄ Η ΑΛΧΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

'Εάν ἡ συγκίνησις τυγχάνη ἔντονος εἰς τήν χαράν, ὡς καί εἰς τόν πόνον, ὁ λόγος εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν ἐκπνέει ἐπί τῶν χειλέων μας, ἡ κραυγή διαφεύγει καί μεταβάλλεται ὁ ἄγγελος τῆς ἁρμονίας κατέρχεται ἐν ἡμῖν τό ᾆσμα γεννᾶται. 'Ο ψυχικός ἡμῶν ὀργανισμός δύναται νά ἐπεκτείνῃ ἑαυτόν εἰς τοιαύτην ἔξαρσιν ὥστε ὁ πόνος νά γίνεται εὐχαρίστησις καί ἡ εὐχαρίστησις πόνος. 'Ιατροί καί ψυχολόγοι ἔχουν ὑπογραμμίσει αὐτήν τήν ἀλχημείαν τῆς αἰσθαντικότητος. 'Εάν αὐτή εἶναι πραγματικότης ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ ἔτι μᾶλλον τυγχάνει καί τοιαύτη ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κόσμῳ. Τό "Ἆσμα 'Ασμάτων" εἶναι ἡ οὐσιωδεστέρα ἁρμονία, τό ᾆσμα τοῦ ᾄσματος, ἡ μελωδία τῆς μελωδίας. Κατ'ἀκολουθίαν, ἡ αἰτία ἥτις προκαλεῖ τοιαύτην ἔξαρσιν δέν δύναται νά εἶναι εἰμή ἡ πλέον ὑψηλή μορφή τῆς Ζωῆς, Αὐτός Οὗτος ὁ Λόγος, ὁ Μνηστήρ. 'Επέκεινα δέν ὑπάρχει εἰμή ἡ Σιωπή, ἀκατανόητος εἰς τόν μή ἀποκατασταθέντα εἰς τήν προτέραν του κατάστασιν ἄνθρωπον.

Σεντίρ (Sedir, 1871-1926· τό πραγματικό του ὄνομα εἶναι 'Υβόν Λέ Λού (Yvon Le Loup), τό ψευδώνυμο Sedir εἶναι ἀνάγραμμα τοῦ desir = ἐπιθυμία), γάλλος μυστικιστής καί ἀποκρυφιστής. 'Από τό "Ἆσμα ἀσμάτων". Μεταφρ. 'Υβόννης Μ. Ρημαντώντ.

Γ' ΨΙΛΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Τό ψιλοτράγουδο τῆς ἀπειρόχορδης σιωπῆς
τοῦ ἄλλου τοῦ Ἑαυτοῦ μου
ὁλότελα κι ἀταίριαστα σκεπάζεται
ἀπό τοῦ στοχαστῆ τό μεγαλόφωνο τραγούδι.

Δημήτρης Θεοδωρίδης. Ἀπό τίς "Πνοές" (ἀρ. 144)

Δ' ΜΕ ΙΕΡΟ ΣΕΒΑΣΜΟ ΚΑΙ ΣΙΓΗ

Τιμοῦμε καί δοξάζουμε τό ἀνείπωτο Σου τό μυστήριο μέ ἱερό σεβασμό καί σιγή.

Γιοχάννες Τάουλερ (Johannes Tauler, 1290-1361), ἀλσατός μυστικός.

Ε' ΤΟ ΜΕΘΥΣΙ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Καί τί εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ μεθυστικοῦ ποτηριοῦ ἄν μή μιά σταλαγματιά σέ σύγκριση μέ τήν ἀπέραντη θάλασσα τῆς σιωπῆς ἀπ'ὅπου πίνω; Κι ὁ βρασμός τοῦ κρασιοῦ μιά ἄθελη αὐταπάτη ἀναφορικά μέ τή χύτρα τῆς σιωπῆς πού βράζει ὁλοένα καί περισσότερο;

Σέρεν Κίρκεγκωρ (Sören Kirkegaard , 1813-1855), δανός φιλόσοφος. Ἀπό τό " In vino veritas" ("Τό συμπόσιο"). Μετάφρ. Κ. Λ. Μεραναίου

Ϛ' ΑΝΟΙΧΤΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

Ἀνοιχτοί δρόμοι ἁπλώθηκαν μπροστά μου.
Πρόσκαιρη χλόη τό χῶμα δέν πατᾶ.
Γυμνός πάω πρός τό φῶς καί τό σκοτάδι,
σ'ὅ,τι εἶναι Πρίν καί Τώρα καί Μετά.

Τό κοίταγμα ἦταν κάλεσμα - καί φτάνει.
Πρός τόν Αἰώνιο φεύγουμε Ρυθμό.
Διώχνω τή Σάρκα, λέπι, πρός τή λάσπη,
ἀφήνοντας τόν τελευταῖον αὐτό σταθμό.

Ἀνοιχτοί δρόμοι ἀνοίγονται μπροστά μας.
Φτερά εἶναι αὐτά πού πᾶνε σέ πρωϊνό;
Μέ ὅσα μάτι δέν εἶδε γίναμε ἕνα.
Φτάνω σέ τέρμα, ἤ τώρα ξεκινῶ;

Σάν φλόγες δυό ὑφωθήκανε καί σμίξαν
Πρός τήν κορφή ὁδηγοῦσαν οἱ Ἀτραποί.
Μιά σιωπηλή μᾶς δέχεται Ἁρμονία.
Ὅλα ἔχουν νόημα κι ὅλα εἶναι σιωπή.

1939 Γ. Τσουκαλᾶς

Ζ΄ ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Ἡ σκιά ἐξατμίζεται σάν ἄρωμα τῶν βουνῶν κ' εἶναι τέτοια ἡ σιωπή πού λές θά πεθάνεις. Θά μποροῦσες ἀπόψε ν'ἀκούσεις τήν ἀχτίνα ἑνός ἄστρου νά ξανακατεβαίνει τρεμουλιαστή στό δρόμο τοῦ Ζέφυρου.

Κύττα! Κάτω ἀπό τό μέτωπό σου τά μάτια σου νά εἶναι ἡ πηγή πού μέ τίς ἀνταύγειες μαγεύει τίς ὄχθες της καθώς κυλάει. Πάνω ἀπό τήν ἀστροφώτιστη γῆ νά νιώσεις τόν οὐρανό καί ν'ἀκούσεις τό γαλάζιο τραγούδι τῶν ἄστρων στή δρόσο τῶν βρυγιῶν.

'Ανάσαινε, καί χύνε στούς αἰθέρες τήν ἀνάσα σου, τό ἀέρινο ἄνθος, καί μύρωνε μέ τή ζεστή σου πνοή τά ἄνθη, ἀνάσαινε εὐλαβικά μέ τά μάτια στόν οὐρανό, καί μέ τήν ὑγρή σου πνοή στόλιζε ἀκόμη τή χλόη μέ ἀστέρια.

Ἄφησε νά κολυμπάει ὁλόκληρος ὁ οὐρανός μέσα στά σκοτεινά σου μάτια, καί σμίξε τή σιωπή σου μέ τή σκιά τῆς γῆς: Ἄν ἡ ζωή σου δέν ἁπλώνει οὔτε μιά σκιά πάνω στή σκιά της, τά μάτια σου καί ἡ δροσιά της εἶναι οἱ καθρέφτες τῶν σφαιρῶν.

Νιῶσε τήν ψυχή σου ν'ἀνεβαίνει πάνω στόν αἰώνιό της μίσχο: θεία συγκίνηση, καί νά φθάνει στούς οὐρανούς, ἀκολούθησε μέ τά μάτια τό ἄστρο σου, ὅπου ἡ αἰώνια ψυχή σου μισανοίγει τόν κάλυκά της καί μυρώνει τούς οὐρανούς.

Στήν περιπλοκάδα τῆς νύχτας μέ τούς ἀόρατους κλώνους βλέπε νά λάμπουν τά χρυσά αὐτά ἄνθη, ἐλπίδα τῆς ζωῆς μας, βλέπε νά σπιθοβολοῦν πάνω μας - χρυσές σφραγίδες τῆς μέλλουσας ζωῆς - τά ὁρατά ἄστρα μας μές στά δένδρα τῆς νύχτας.

Νιῶσε τό βλέμμα σου νά σμίγει μέ τ'ἄστρα, οἱ ἀνταύγειές τους νά πέφτουν γλυκά μέσα στά μάτια σου, κ' ἐνῶ σμίγεις τό βλέμμα σου μέ τ' ἄνθη τῆς πνοῆς σου, ἄφηνε ν' ἀνθίζουν στά μάτια σου ἀστέρια καινούργια.

Κύττα νά εἶσαι ὁ ἑαυτός σου, ἄφησε τίς αἰσθήσεις σου νά σκεφθοῦν, ἀγάπησε τόν σκόρπιο ἑαυτό σου μέσα στή ζωή αὐτή. Κύτταζε τήν τάξη τοῦ οὐρανοῦ χωρίς νά καταλαβαίνεις, καί δημιούργησε μέ τή σιωπή σου τή μουσική τῶν νυχτῶν.

Πώλ Φόρ (Paul Fort, 1872-1960), γάλλος ποιητής
'Από τίς "Γαλλικές μπαλλάντες"
Μετάφρ. Ν. Στρατάκη

Η΄ ΕΝΔΟΝ

Ἔνδον βλέπε, ἔνδον ἡ πηγή τοῦ ἀγαθοῦ.

Μάρκος Αὐρήλιος. 'Από τά "Εἰς ἑαυτόν"

Θ΄ ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗ ΣΙΓΗ

Μέ κεῖνο πού οἱ Ἰνδοί ὀνομάζουν "εἴσοδο στή σιγή" κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νά μπάσει τή συνείδησή του μέσα σέ καταστάσεις τῆς ὕλης πιό λεπτές ἀπό κείνη πού ζοῦμε. Ἡ πυκνότητα τῆς ὕλης λιγοστεύει ὅσο ἀνυψώνεται ὁ ἄνθρωπος. Πρέπει νά φτάσουμε σ'ἕναν κόσμο ὅπου ἡ σκέψη εἶναι ἡ μόνη δύναμη. Καί γιά νά φτάσουμε πρέπει νά βγάλουμε ἀπό πάνου μας κάθε ἕλξη ὑλική, ὅλες τίς πεθυμιές γιά ὑλικές ἐντυπώσεις πού μᾶς κρατᾶνε χαμηλά. Ὁ νοῦς μου μπορεῖ νά συλλάβει μιά κατάσταση ὅπου σά νά ἤμουν ἕνα σημεῖο στό κέντρο μιᾶς ζωντανῆς σφαίρας θά μποροῦσα νά προβάλω τήν πεμπτουσία τῆς ζωῆς μου σ'ὅλες τίς κατευθύνσεις κι ὅπου θά ἤμουν ὅλα τά μέρη τοῦ κόσμου καί συνάμα θά ἐξακολουθοῦσα νά εἶμαι ἐγώ.

Σέ τούτη τήν κατάσταση φτάνει ὁ ἄνθρωπος συγκεντρώνοντας τό πνεῦμα του στό διαλογισμό, μπαίνοντας μέσα στή σιγή. Μεγαλώνεις τό νοῦ κάνοντας νά ξαναγυρίσουνε στό νοῦ οἱ ἀχτίδες πού βγαίνουν ἀπ'αὐτόν. Τόν ἀνεβάζεις σέ ἐπίπεδο λεπτότερο, ἀραιότερο, σέ ἐπίπεδο πού ἔχει κραδασμούς πιό συχνούς. Τόν κάνεις νά φτάσει στόν κόσμο τόν πνευματικό, στόν κόσμο τῆς ὑπερβατικῆς γνώσης. Ἀπό τό ἀποτέλεσμα περνᾶς στήν αἰτία.

Οἱ Ἰνδοί ὀνομάζουνε γιόγκα τή θεϊκή τήν ἐπιστήμη τοῦ διαλογισμοῦ. Γιατί ὁ διαλογισμός ἐπιστημονικά πρέπει νά γίνεται. Τίς ἴδιες ἀρχές καί τίς ἴδιες μεθόδους βρίσκουμε στούς φιλόσοφους τῆς ἀλεξαντρινῆς σχολῆς. Ὁ ἀγνός ἐνθουσιασμός πού λέει ὁ Πλάτωνας, ἡ ἔκσταση πού μ'αὐτή μπόρεσε ὁ Πλωτίνος πολλές φορές νά ἐπικοινωνήσει μέ τήν οὐσία τή θεϊκιά, κείνη ἡ θέα καί κείνη ἡ κατοχή τοῦ ἑνός, πού ὁ Πρόκλος παραδέχεται πώς εἶναι ὁ ἀνώτερος βαθμός ὅπου μπορεῖ νά φτάσει ἡ ψυχή, εἶναι καταστάσεις ἴδιες μέ κείνη ὅπου διδάσκει ἡ γιόγκα πώς πρέπει νά ἔρθεις γιά νά φτάσεις στή γνώση τῶν ἀνώτερων κόσμων. Ἔτσι καί στούς μουσουλμάνους οἱ σουφί, οἱ ἀμίαντοι ἀπό τήν ἄγνοια, κάνουν ἕνα ταξίδι θεϊκό ἀσάλευτοι, μέ τό διαλογισμό, πρός τή Μπακά, τή σωτηρία, πού τούς λυτρώνει. Ἔτσι κ'οἱ χριστιανοί κλείνονται στά κελλιά τῶν μοναστηριῶν γιά νά φτάσουνε στό Χριστό μέ τήν κατάσταση τήν ἑνωτική.

Ὅλες οἱ θρησκεῖες κι ὅλες οἱ φιλοσοφίες συναντιοῦνται στήν κορφή τους. Σ'ὅλους τούς καιρούς καί σ'ὅλους τούς λαούς οἱ σοφοί πού σκεφτήκανε γιά τόν κόσμο καί γιά τοῦ ἀνθρώπου τή μοίρα καταλήξανε σέ μιά ἰδέα ὅμοια πάνω κάτω καί τῆς δώσανε διάφορα ὀνόματα. Ὅλοι τους ἀναγνωρίσανε πώς ὁ Θεός εἶναι μέσα μας, πώς μέσα μας μποροῦμε μέ βλέμμα προσεχτικό νά Τόν ἀνακαλύψουμε καί πώς χάρη σέ μιάν ἐσώτερη ἀντίδραση τοῦ πνεύματός μας μᾶς εἶναι μπορετό νά ταυτιστοῦμε μ'Αὐτόν.

Μωρίς Μάγκρ (Maurice Magre). Ἀπό τό "Γιατί εἶμαι βουδδιστής". Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Ε Π Α Φ Ε Σ

Ο ΣΟΡΕΝΣΕΝ - ΣΟΥΝΥΑΤΑ

Στίς 21 τοῦ 'Απρίλη εἴχαμε τήν καλή τύχη στή Θ. ΕΝ. νά γνωρίσουμε ἀπό κοντά μιά διαλεχτή προσωπικότητα, ἕναν ἄνθρωπο βαθιά πνευματικό, ἕνα δανό πού μυήθηκε στήν ἐσωτερική σοφία τήν ἰνδική. Τό ἀρχικό του τ'ὄνομα, τό δανικό, εἶναι Σόρενσεν, τό μυητικό του τ'ὄνομα εἶναι τό ἰνδικό Σουννυάτα, πού θά πεῖ κενό καί σιωπή καί προσαρμοστικότητα. Εἴκοσι χρονῶ ἔφυγε ἀπό τήν πατρίδα του σπρωγμένος ἀπό κάποια ἐσώτερη παρόρμηση κ' ἔζησε κάπου πενήντα χρόνια στήν 'Ινδία, σέ μιά περιοχή της πού βρίσκεται κοντά στό Θιβέτ. Ἔζησε μέσα σέ ἀτμόσφαιρα ἔντονης γαλήνης καί περισυλλογῆς καί πνευματικότητας. Ὁ γκουρού του στάθηκε ὁ μεγάλος ἰνδός μύστης Ραμανά Μαχαρσί, πού ἐδῶ καί λίγα χρόνια ἔφυγε ἀπό τό γήινο κόσμο.

Ὁ Σόρενσεν - Σουννυάτα θέλησε νά ξαναδεῖ τή Δανία κ' ἔπειτα νά ξαναγυρίσει στήν 'Ινδία καί νά μείνει ἐκεῖ ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς του. Καί στό ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ νά κάνει ἕνα σταθμό στήν Ἑλλάδα, ὅπου εἶχε ἔρθει ὅταν ἦτανε πολύ νέος. Καί νά ἐπισκεφθεῖ καί τό Ἅγιον Ὄρος.

Πολλά μέλη τῆς Θ. ΕΝ. κι ἄλλοι φίλοι μας ἦρθανε στά γραφεῖα μας νά τόν γνωρίσουνε. Δέν ἀκούσανε ὁμιλία του ὅπως ἴσως μερικοί περιμένανε. Δέν εἶναι καί τόσο στό εἶδος του οἱ δημόσιες ὁμιλίες. Δέν τοῦ ἀρέσουνε τά πολλά κ'ἐπίσημα λόγια. Προτιμάει τήν ἀνεπίσημη τή φιλική συνδιάλεξη, ὅπου μπορεῖ πιό ἄμεσα ἡ ψυχή ν' ἀνταποκριθεῖ στήν ψυχή. Μέ λόγια πού ἐκφράζανε σκέψη ἀδέσμευτη ἀπό τύπους μιλάει, καθαρή ἀπό ἀποθηκευμένες ἰδέες. Μέ λόγια βγαλμένα ἀπ' τήν ἀστέρευτη πηγή τῆς σιγῆς. Τ' ὄνομά του τό μυητικό τοῦ ταιριάζει πέρα γιά πέρα. Πρόθυμα δέχτηκε ν'ἀπαντήσει σέ ἐρωτήσεις. Κι ἀπάντησε μέ ἁπλότητα καί γαλήνη ἀληθινοῦ σοφοῦ, ἀδέσμευτου ἀπό αὐθεντίες. Δέν πιστεύει πώς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά "ὁδηγήσει" τόν ἄνθρωπο. Πιστεύει πώς μπορεῖ μονάχα νά τόν βοηθήσει νά ξυπνήσει. Πώς ὁ ἀληθινός ὁ γκουρού βρίσκεται μέσα μας. Μᾶς ἔκανε νά θυμηθοῦμε τόν ταοϊσμό καί τή διδασκαλία τοῦ Κρισναμούρτι.

Γιά τή μύησή του μᾶς εἶπε πώς στάθηκε μύηση ἀνορθόδοξη, δηλαδή ὄχι τυποποιημένη, ὄχι σύμφωνη μέ καθιερωμένους κανόνες, μέ τίς ἀρχαῖες γραφτές παραδόσεις. Εἶναι γνωστό πώς ὁ ἰνδουϊσμός, θρησκεία δίχως ἱδρυτή καί δίχως Γραφή ὑποχρεωτικά αὐθεντική γιά ὅλους, εἶναι μακρόχρονη συνέχιση τοῦ βεδισμοῦ καί τοῦ βραχμανισμοῦ θαυμαστά πλαστική καί περιεχτική. Ὅπως γράφει ὁ ἰνδός μελετητής τῶν γραφτῶν καί στοματικῶν παραδόσεων τῆς 'Ινδίας ὁ Κσίτι Μοχάν Σέν, ὁ ἰνδουϊσμός ἀπορρόφησε κι ἀφομοίωσε τά πολλά

καί διάφορα πνευματικά κινήματα πού διαμορφωθήκανε κ'έξελιχτήκανε στήν 'Ινδία άπό αἰώνα σέ αἰώνα.

Σ'αὐτή μας τή συγκέντρωση εἴχαμε τή μεγάλη χαρά νάχουμε ἀνάμεσά μας καί μιάν ἄλλη διαλεχτή προσωπικότητα, τήν Α.Β.Υ.τόν πρίγκιπα Πέτρο τῆς 'Ελλάδας, στενό φίλο τοῦ Σόρενσεν - Σουνυάτα, πνευματικό ἄνθρωπο καί ἐπιστήμονα μέ πολύ μεγάλη ἀξία καί μέ παγκόσμια φήμη. Καί μᾶς δόθηκε ἡ ὡραία εὐκαιρία νά τόν ἀκούσουμε νά παίρνει μέ ἁπλότητα μέρος στή συζήτησή μας καί νά παραλληλίζει τό ἰνδικό πνεῦμα μέ τό πνεῦμα τό ἑλληνοχριστιανικό.

O ΠΕΛΕΚΑΝ

Σ Τ Ο Χ Α Σ Μ Ο Ι

Α'ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Ποιό εἶναι τό μήνυμα πού μᾶς φέρνει ὁ ἰνδός στοχαστής Κρισναμούρτι; Ποιά εἶναι ἡ διδασκαλία του; Ποιάν ἀπόκριση δίνει στό πρόβλημα τοῦ καιροῦ μας;

'Ο Κρισναμοῦρτι, ξεκινώντας ἀπ'τό κεντρικό ἀνθρώπινο πρόβλημα πιστεύει ὅτι μόνο μ'ἕναν τρόπο μπορεῖ νά λυθεῖ:Μέσα ἀπ' τόν ἄνθρωπο. Ἴσως ὅσοι εἶναι συνηθισμένοι νά πιστεύουν σέ σωτήρια συστήματα, σέ ἕτοιμες ἀλήθειες, σέ ἕτοιμες λύσεις καί συνταγές, νά ἔμειναν ἀπογοητευμένοι γιατί ὁ Κρισναμοῦρτι δέν εἶχε νά μᾶς προσφέρει κάτι παρόμοιο. Ὅλη ἡ διδασκαλία του -πρῶτα ἀπ'ὅλα τελείως ἀπαλλαγμένη ἀπό τεχνικούς ὅρους τῆς φιλοσοφίας ὥστε ν'ἀποτείνεται ἀπευθείας στόν ἄνθρωπο- ἀποτελεῖ μιά συνεχῆ παρότρυνση ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπό κάθε τέτοιου εἴδους προκατάληψη, ν'ἀποβάλουμε κάθε ξένην αὐθεντία καί νά μπορέσουμε νά δοῦμε μέ τά δικά μας μάτια. Γιατί ἡ ἀλήθεια δέν μᾶς δίδεται ἀπό κανέναν, δέν μπορεῖ νά μᾶς χαριστεῖ. Εἶναι μιά κατάκτηση προσωπική, πού μποροῦμε νά τήν ἐπιτύχουμε ἀφοῦ πρῶτα ἀπελευθερωθοῦμε ἀπό τήν ἐξάρτησή μας σέ αὐθεντίες. Νά τήν ἀνακαλύψουμε διά τοῦ ἑαυτοῦ μας, διά τῆς ἄμεσης ἐμπειρίας τοῦ ἑαυτοῦ μας καί τῆς ζωῆς. Δέν ἀπαιτεῖται πρός τοῦτο μεγαλύτερη καλλιέργεια, βαθμιαία συσσώρευση γνώσεων, ἀλλά μόνον ἡ διαύγεια ἐκείνη τοῦ νοῦ πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐντατικῆς αὐτοπαρατήρησης καί πού ὁδηγεῖ στήν αὐτογνωσία.

'Η ἐποχή μας εἶναι μιά ἐποχή σύγχυσης καί ἀθλιότητας. Ποιά εἶναι ἡ σημασία ὅλου αὐτοῦ τοῦ πόνου σ'ὁλόκληρο τόν κόσμο; Στό πεδίο τῆς πολιτικῆς, στό κοινωνικό καί θρησκευτικό πεδίο, σ'ὁλόκληρο τό ψυχολογικό εἶναι μας ὑπάρχει σύγχυση καί ἀγωνία. Ὅλοι οἱ πολιτικοί καί θρησκευτικοί ἀρχηγοί ἔχουν ἀποτύχει ὡς σήμερα. Ὅλα τά βιβλία ἔχουν χάσει τή σημασία τους. Κι ὅλη αὐτή ἡ σύγχυση καί τό χάος πού ὑπάρχουν στόν κόσμο εἶναι ὁ καθρέφτης, ἡ ἀντανάκλαση τῆς σύγχυσης καί τοῦ χάους πού ὑπάρχουν μέ-

σα στόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο, μέσα στό χωριστό ἄτομο. Στά βάθη τῆς κοινωνικῆς σύνθεσης βρίσκεται τό ἄτομο καί μόνο μιά ριζική ἀλλαγή, μιά ριζική μεταμόρφωση τοῦ ἀτόμου μπορεῖ νά μεταμορφώσει καί τήν εἰκόνα τῆς κοινωνίας. Αὐτό πού ἀποτελεῖ τήν οὐσιώδη λειτουργία τῆς κοινωνίας εἶναι ἡ σχέση τοῦ ἑνός πρός τόν ἄλλον κι ἐνόσω ἡ στάση τοῦ χωριστοῦ ἀτόμου στίς σχέσεις του μέ τούς ἄλλους εἶναι στάση χωριστική, ἀνταγωνιστική, θά ὑπάρχει πόνος καί σύγχυση στόν κόσμο. 'Απ'αὐτή τή σκοπιά μιά πολιτική ἐπανάσταση, μόνο μιάν ἐπιφανειακή ἀλλαγή μπορεῖ νά φέρει, γιατί τό σύστημα (πολιτικό ἤ θρησκευτικό) δέν μεταμορφώνει τόν ἄνθρωπο, ἀντίθετα μεταμορφώνεται ἀπ'αὐτόν. Ἔτσι οἱ ὀργανωμένες θρησκεῖες, τά δόγματα, οἱ ὁμαδικές λύσεις, ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος φυγῆς ἀπ'τό κεντρικό πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου καί ἄν καί διδάσκουν τήν ἀδελφότητα, εἶναι βασισμένες στήν χωριστικότητα. Τό ζήτημα, λοιπόν, δέν εἶναι νά προσθέσει κανείς ἕνα νέο σύστημα μέσα στά τόσα, οὔτε νά δημιουργήσει ἕνα ἀκόμη ἀπό τά πνευματικά καταφύγια ἤ ἡσυχαστήρια ποὔχει δημιουργήσει ὁ φόβος μας κι ἡ ἀνάγκη ἀσφαλείας κι ἀπ' τά ὁποῖα ὁ κόσμος εἶναι κιόλας γεμάτος, δηλαδή ἰδανικά, πίστεις, καί πού ἐξασφαλίζουν στό ἐγώ μας τή γαλήνη μέσα σ'ἕναν κόσμο ταραγμένο. Τό ζήτημα εἶναι νά μπορέσουμε ἀκριβῶς ν'ἀπαλλαγοῦμε ἀπ'τό φόβο κι ἀπ'ὅλα αὐτά πού ἀποτελοῦν ἐμπόδιο στό ἀντίκρυσμα τῆς πραγματικότητας. Γιατί τό σταμάτημα σέ μιά πίστη (ὁποιαδήποτε βεβαιότητα) μᾶς ἐμποδίζει ν'ἀκολουθοῦμε στήν ἀέναη κίνησή του, στήν ἀέναη μεταμόρφωσή του, αὐτό πού ὑπάρχει. Τό σταμάτημα στό χτές μᾶς ἐμποδίζει νά κατανοήσουμε καί νά ζήσουμε τό παρόν.

'Αλλά γιατί ἐμμένουμε στή μνήμη τοῦ χτές; (Ὁ Κρισναμοῦρτι κάνει ἕνα διαχωρισμό ἀνάμεσα στήν τεχνική μνήμη, πού τήν θεωρεῖ χρήσιμη κι ἀναγκαία στή ζωή, καί στήν ψυχολογική μνήμη τοῦ χτές, πού συντηρεῖ τόν ἑαυτό της κι ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στή ζωή). Γιατί λοιπόν, ἡ μνήμη ἀποκτᾶ τόση σημασία, ὥστε ὅλη ἡ παιδεία μας νά συνίσταται στήν καλλιέργειά της καί τήν ἐνίσχυσή της; 'Επειδή μᾶς δίνει τό αἴσθημα τῆς συνέχισης τοῦ ἑαυτοῦ μας μέσα στό χρόνο. 'Επειδή μᾶς κάνει νά πιστεύουμε ὅτι μέσα ἀπ'τό χρόνο θά φτάσουμε στήν πραγματικότητα, θά προσεγγίσουμε τήν ἀλήθεια ἤ τό Θεό. 'Αλλά εἶναι δυνατό νά συλλάβουμε τό "αἰώνιο"μέσα στό δίχτυ τοῦ χρόνου; Καί ἡ ἴδια ἡ μνήμη τί ἄλλο εἶναι παρά χρόνος; Δημιουργεῖ τό χτές, τό σήμερα, τό αὔριο, τήν κίνηση τοῦ παρελθόντος μέσα ἀπ'τό παρόν, χωρίς νά βλέπει τό παρόν. Τό παρόν τῆς χρησιμεύει μόνο σάν ἕνα πέρασμα γιά τό μέλλον. Ἄν δοκιμάσουμε νά σταματήσουμε αὐτήν τήν κίνηση τοῦ νοῦ καί νά σταθοῦμε στό σημεῖο πού ἀναβρύζει τό αἰώνιο παρόν, ἡ "δημιουργική πραγματικότητα", τότε θά κατανοήσουμε αὐτό πού ὑπάρχει. Κι αὐτό πού θά δοκιμάσουμε θά εἶναι μιά ἐλευθερία, μιά παράδοξη εὐδαιμονία, μιά μεταμόρφωση ὅλου τοῦ εἶναι μας. Τότε μόνο στό αἰ-

ώνια αὐθόρμητο κάλεσμα τῆς ζωῆς μποροῦμε νά δώσουμε μιάν αὐθόρμητη ἀπόκριση. Γιατί, τί εἶναι ἡ ζωή; Εἶναι τό διαρκῶς καινούργιο, κάτι πού διαρκῶς ὑφίσταται ἀλλαγή, πού διαρκῶς δημιουργεῖ μιά νέα αἴσθηση. Τό σήμερα ποτέ δέν εἶναι τό ἴδιο. Κι αὐτή ἡ διαρκής ἀνανέωση, αὐτή ἡ διαρκής μεταμόρφωση, ἀποτελεῖ τήν ἀ λ ή θ ε ι α τῆς ζωῆς.

Γιά νά ζοῦμε, λοιπόν, σύμφωνα μέ τήν ἀλήθεια τῆς ζωῆς, γιά νά βρισκόμαστε μέσα στή "δημιουργική πραγματικότητα", πρέπει νά εἴμαστε διαρκῶς καινούργιοι. Νἄχουμε ἕνα νοῦ σέ διαρκῆ ἐγρήγορση, ἐλεύθερο ἀπό τά νεκρά ὑπολείμματα τοῦ χτές. 'Αλλά ἐμεῖς πῶς ἀνταποκρινόμαστε σ'αὐτό τό διαρκῶς νέο κάλεσμα τῆς ζωῆς; Πῶς προσεγγίζουμε τό διαρκῶς νέο; Πάντα μέ τούς περιορισμούς τοῦ παληοῦ. Μέ τίς ἐθνικές, τοπικές, οἰκογενειακές, θρησκευτικές προκαταλήψεις μας, ἀλλά καί μέ τίς ψυχολογικές: φόβους, ἐπιθυμίες κ.τ.λ. Ἔτσι ὄχι μόνο σέ κάθε στιγμή χάνουμε τήν εὐκαιρία νά κατανοήσουμε μέ πληρότητα ἕνα γεγονός, νά τό ἀφομοιώσουμε, ν'ἀποκομίσουμε τήν πεῖρα του, ἀλλά καί δημιουργοῦμε ἐμπόδια στό ἐλεύθερο κύλισμα τῆς ζωῆς.

Ἡ κατάσταση τοῦ κόσμου στήν παροῦσα στιγμή ἀπαιτεῖ μιά νέα προσέγγιση, ἕνα νέο τρόπο ἀδράγματος τοῦ προβλήματος τοῦ κόσμου, πού εἶναι πάντοτε νέο. 'Αλλά οἱ προηγούμενες ἐμπειρίες μας γίνονται φραγμός πού ἐμποδίζει τήν ὁλοκληρωτική συνάντησή μας μέ τό νέο. Ἡ ἀδυναμία μας νά βρισκόμαστε σέ διαρκῆ ἐγρήγορση μᾶς κρατᾶ δέσμιους μέσα στά καλούπια τοῦ χτές, προσκολλημένους σέ σύμβολα πού ἀντικαθιστοῦν τήν πραγματικότητα, ἀντί νά τήν ἑρμηνεύουν. Γιατί ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν τάση νά δίνει περισσότερη προσοχή σέ λέξεις παρά σέ πραγματικότητες. Νά ταυτίζει τήν ἀλήθεια τῶν γεγονότων, τήν πραγματικότητα, τήν ἴδια τή ζωή, μέ τά λεκτικά, πολιτικά, ἤ θρησκευτικά σύμβολά της, ὡς τό σημεῖο πού νά τά πιστεύει πραγματικότερα ἀπ'τήν πραγματικότητα. Ἔτσι, τά σύμβολα αὐτά ἀντί νά ἀναπλάθονται διαρκῶς καί νά βρίσκονται σέ ἁρμονία κι ἀνταπόκριση μέ τό διαρκῶς νέο κῦμα τῆς ζωῆς, γίνονται ἀντικείμενα εἰδωλολατρικῆς προσήλωσης τοῦ ἀνθρώπου σ'αὐτά. 'Εν ὀνόματί της, ὁ ἄνθρωπος κάνει τά χειρότερα ἐγκλήματα. Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν ἐποχῶν καί ἡ πρόσφατη πεῖρα τῶν χρόνων μας μᾶς δίνουν τήν μαρτυρία τῆς παραπάνω ἀλήθειας. Τό συμπέρασμα ὅλων αὐτῶν εἶναι ὅτι ἡ ἐλπίδα γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου βρίσκεται μέσα στόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο, ὄχι στά συστήματα καί τίς ὀργανωμένες θρησκεῖες, στή δυνατότητα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ἐπανάστασης, πού μεταμορφώνοντας ριζικά τό ἄτομο θά μεταμορφώσει καί τόν κόσμο.

Αὐτή τή ριζική μεταμόρφωση, αὐτή τή βαθειά ἐπανάσταση τοῦ ἀτόμου, μᾶς καλεῖ ἡ φωνή τοῦ Κρισναμοῦρτι νά πραγματοποιήσουμε. Ὄχι βαθμιαῖα καί σιγά - σιγά, γιατί τότε ἐξακολουθοῦμε νά μένουμε δέσμιοι μέσα στήν κίνηση τοῦ χρόνου, ἀλλά μέ μιᾶς, ἀμέσως τώρα.

Μελισσάνθη

Β΄ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΜΙΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

συνέχεια άπό τό προηγούμενο Δελτίο

Τί λοιπόν έννοῶ μέ τό ίδανικό μιᾶς παγκόσμιας θρησκείας; Δέν έννοῶ μιάν παγκόσμια φιλοσοφία ή μιάν παγκόσμια μυθολογία ή ένα παγκόσμιο τυπικό πού νά τά παραδέχονται όλοι. Γιατί ξέρω πώς πρέπει νά έξακολουθεῖ νά έργάζεται ρόδα μέ ρόδα αύτός ό μπερδεμένος πολυπλοκότατος, θαυμαστότατος μηχανισμός. Τί μποροῦμε νά κάνομε λοιπόν; Μποροῦμε νά τόν κάνομε νά κινεῖται μαλακά, νά γλυκάνομε τήν τριβή, νά λαδώσομε, ἄς ποῦμε, τούς τροχούς. Πῶς; 'Αναγνωρίζοντας τή φυσική άνάγκη τῆς ποικιλίας.

'Ακριβῶς όπως άπό τή φύση μας άναγνωρίσαμε τήν ένότητα,όμοια πρέπει ν'άναγνωρίσομε καί τήν ποικιλία. Πρέπει νά μάθομε πώς ή άλήθεια μπορεῖ νά είπωθεῖ μέ χίλιους δυό τρόπους καί πώς ό καθένας άπ'αύτούς τούς τρόπους εἶναι άληθινός στό εἶδος του. Πρέπει νά μάθομε πώς ένα πράμα μπορεῖ νά τό δεῖ κανείς άπό έκατό διαφορετικά σημεῖα κι όμως θά εἶναι τό ίδιο πράμα. Ἄς πάρομε γιά παράδειγμα τόν ήλιο. Ἄς ύποθέσομε πώς ένας άνθρωπος στέκεται στή γῆ καί κοιτάζει τόν ήλιο όταν άνατέλνει τό πρωί. Βλέπει μιά μεγάλη σφαίρα. Ἄν άρχίσει τότε νά ταξιδεύει πρός τή διεύθυνση τοῦ ήλιου καί σέ κάθε σταθμό φωτογραφίζει τόν ήλιο, κάθε φωτογραφία θά εἶναι διαφορετική άπό τίς άλλες. Ἔτσι ό ταξιδιώτης μας θά φέρει στήν έπιστροφή του -έτσι θά φαίνεται- ένα σωρό φωτογραφίες άπό διαφορετικούς ήλιους. Κι όμως ξέρομε πώς φωτογράφισε τόν ίδιον ήλιο στά διάφορα στάδια τῆς διαδρομῆς του.

'Ακριβῶς τό ίδιο γίνεται καί μέ τόν Κύριο. Μέ ύψηλή ή άπλοϊκή φιλοσοφία ή μέ τήν πιό αίθέρια μυθολογία ή τήν πιό χοντροειδῆ, μέ τό πιό λεπτό τυπικό ή μέ τόν πιό ύποτυπώδη φετιχισμό, κάθε αἷρεση, κάθε ψυχή, κάθε θρησκεία συνειδητά ή άσύνειδα, προσπαθεῖ ν'άνεβεῖ, νά πλησιάσει τόν Θεό.

Κάθε όραμα τῆς άλήθειας πού έχει ό άνθρωπος εἶναι ένα όραμα 'Εκείνου καί κανενός άλλου. Ἄς ύποθέσομε ότι όλοι πηγαίνομε νά πάρομε νερό, μέ διαφορετικά δοχεῖα, άπό μιά λίμνη. Ἕνας έχει ένα κουπάκι, άλλος μιά στάμνα, έναν κουβᾶ κι όλοι γεμίζομε τά δοχεῖα μας. Τό νερό στήν κάθε περίπτωση παίρνει φυσικά τό σχῆμα τοῦ δοχείου πού κουβάλησε ό καθένας μας. Αύτός πού έφερε τό κουπάκι έχει τό νερό σέ σχῆμα κουπακιοῦ.'Εκεῖνος πού έφερε τή στάμνα τό νερό του έχει σχῆμα στάμνας κι ούτω καθεξῆς. Μά σέ κάθε περίπτωση νερό καί μόνο νερό ύπάρχει στά δοχεῖα. Τό ίδιο καί μέ τή θρησκεία. Τό μυαλό μας εἶ-

ναι σάν τά δοχεῖα καί καθένας μας προσπαθεῖ νά πραγματοποιήσει τόν Θεό. Ὁ Θεός εἶναι σάν αὐτό τό νερό, πού γεμίζει διάφορα δοχεῖα καί σέ κάθε δοχεῖο τό ὅραμα τοῦ Θεοῦ παίρνει τό σχῆμα τοῦ δοχείου[1]. Κι ὅμως Αὐτός εἶναι Ἕνας. Εἶναι Θεός σέ κάθε περίπτωση. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη ἀναγνώριση παγκοσμιότητας πού μποροῦμε νά ἔχομε.

Ὡς ἐδῶ ὅλα πᾶν καλά θεωρητικά, μά ὑπάρχει ἄραγε τρόπος νά πραγματοποιήσει κανείς καί πρακτικά τήν ἁρμονία τῶν θρησκειῶν;

Ξέρομε πώς ἡ διαπίστωση τούτη, ὅτι δηλαδή ὅλες οἱ διάφορες ἀπόψεις τῆς θρησκείας εἶναι ἀληθινές, εἶναι πολύ πολύ παλιά. Ἑκατοντάδες προσπάθειες ἔγιναν στίς Ἰνδίες, στήν Ἀλεξάνδρεια, στήν Εὐρώπη, στήν Κίνα, στήν Ἰαπωνία, στό Θιβέτ καί τελευταῖα στήν Ἀμερική, γιά νά διατυπώσουν ἕνα ἁρμονικό θρησκευτικό "Πιστεύω", γιά νά ἑνώσουν ὅλες τίς θρησκεῖες μέ τήν ἀγάπη. Ὅλες ἀπέτυχαν γιατί δέ δούλεψαν ἐπάνω σ'ἕνα πρακτικό σχέδιο.

Πολλοί παραδέχτηκαν πώς ὅλες οἱ θρησκεῖες τοῦ κόσμου εἶναι σωστές μά δέν ὑπέδειξαν πρακτικό τρόπο νά τίς ἑνώσουν, ἐπιτρέποντας στήν καθεμιά νά διατηρήσει τήν ἀτομικότητά της. Ὁ μόνος πρακτικός τρόπος εἶναι αὐτός πού δέν καταστρέφει τήν ἀτομικότητα κανενός ἀνθρώπου στό ζήτημα τῆς θρησκείας καί συνάμα τοῦ δείχνει ἕνα κοινό σημεῖο ἑνότητας μέ τούς ἄλλους. Μά ὡς σήμερα ὅλα τά σχέδια πού δοκίμασαν νά πετύχουν μιά θρησκευτική ἁρμονία, ἐνῶ σκοπό τους εἶχαν νά συμπεριλάβουν ὅλες τίς διάφορες θρησκευτικές ἀπόψεις, προσπάθησαν στήν πραγματικότητα νά τίς στριμώξουν σέ μερικές θεωρίες, κ'ἔτσι δημιούργησαν ἄλλες πάλι καινούργιες αἱρέσεις, πού πολεμιοῦνται καί διαγκωνίζονται μεταξύ τους.

Ἔχω κ'ἐγώ τό σχεδιάκι μου. Δέν ξέρω ἄν θά φέρει ἤ ὄχι ἀποτελέσματα μά θέλω νά σᾶς τό ὑποβάλω γιά νά τό συζητήσομε. Ποιό εἶναι τό σχέδιό μου; Πρῶτα πρῶτα θά ἤθελα νά ζητήσω ἀπό τήν ἀνθρωπότητα ν' ἀναγνωρίσει τοῦτο τό ἀξίωμα: Μ ή ν κ α τ α σ τ ρ έ φ ε ι ς. Οἱ εἰκονοκλάστες ἀναρρυθμιστές δέν κάνουν καλό στόν κόσμο. Μή σπάζεις, μή γκρεμίζεις τίποτα, χτίζε. Βόηθα ἄν μπορεῖς· ἄν δέν μπορεῖς σταύρωσε τά χέρια σου, στάσου παρέκει καί κοίτα. Μήν καταστρέφεις ἄν δέν μπορεῖς νά βοηθήσεις: Μήτε μιά λέξη νά μήν πεῖς πού νά προσβάλει τίς πεποιθήσεις τοῦ ἄλλου, φτάνει νά εἶναι εἰλικρινεῖς. Ἔπειτα παῖρνε τόν κάθε ἄνθρωπο ἀπό κεῖ πού βρίσκεται κι ἀπό κεῖ βοήθησέ τον νά προχωρήσει. Ἄν εἶναι ἀλήθεια πώς ὁ Θεός εἶναι τό κέντρο ὅλων τῶν θρησκειῶν καί πώς καθένας ἀπό μᾶς τόν πλησιάζει ἀκολουθώντας μιάν ἀχτίνα, τότε εἶναι βέβαιο πώς ὅλοι μας π ρ έ π ε ι νά φτάσομε σ'αὐτό τό κέντρο. Καί στό κέντρο, ὅπου ὅλες

---

1. Σημ. συντ. Τήν ἴδια εἰκόνα μεταχειρίζεται καί ἡ Μπέζαντ στούς "Βασικούς νόμους τῆς θεοσοφίας" (βλ. μετάφρ. Τιμ. Τ. Βρατσάνου σελ. 14, ἔκδ. "Θύρσος", Ἀθῆναι 1959. Βλ. καί 11ο Δελτίο - Καλοκαίρι 1961, σελ. 18).

οἱ ἀχτίνες συναντιοῦνται, ὅλες οἱ διαφορές μας θά πάψουν. Μά ὥσπού νά φτάσομε ἐκεῖ πρέπει νά ὑπάρχουν διαφορές. Ὅλες αὐτές οἱ ἀχτίνες συμπίπτουν στό ἴδιο κέντρο. Ὁ ἕνας σύμφωνα μέ τή φύση του ταξιδεύει πάνω στή μιά ἀπό αὐτές τίς γραμμές κι ὁ ἄλλος σέ μιάν ἄλλη. Κι ἄν ὅλοι προχωροῦμε πάνω στίς γραμμές μας θά φτάσομε σίγουρα στό κέντρο γιατί "ὅλοι οἱ δρόμοι ὁδηγοῦν στή Ρώμη". Ὁ καθένας μας φυσικά μεγαλώνει καί διαπλάσσεται σύμφωνα μέ τή φύση του. Μέ τόν καιρό ὁ καθένας μας θά φτάσει στήν πιό ὑψηλή ἀλήθεια, γιατί τό κάτω κάτω οἱ ἄνθρωποι πρέπει νά διδαχτοῦν μόνοι τους. Τί μποροῦμε νά κάνομε σεῖς κ'ἐγώ; Μήπως νομίζετε πώς μπορεῖτε νά διδάξετε ἔστω κ'ἕνα παιδί;

Δέν μπορεῖτε. Τό παιδί διδάσκεται μοναχό του. Τό καθῆκον σας εἶναι νά προσφέρετε εὐκαιρίες καί ν'ἀναμερίζετε ἐμπόδια. Ἕνα φυτό μεγαλώνει. Κάνετε μήπως τό φυτό νά μεγαλώνει; Τό καθῆκον σας εἶναι νά βάλετε ἕνα φράχτη τριγύρω του καί νά προσέχετε νά μήν τό φάει κανένα ζῶο· ἐκεῖ τελειώνει τό καθῆκον σας. Τό φυτό μεγαλώνει μοναχό του. Τό ἴδιο γίνεται καί μέ τήν πνευματική ἀνάπτυξη κάθε ἀνθρώπου.

Κανένας δέν μπορεῖ νά σᾶς διδάξει. Κανένας δέν μπορεῖ νά σᾶς κάνει πνευματικόν ἄνθρωπο. Πρέπει μόνος σας νά διδαχτεῖτε. Ἡ ἀνάπτυξή σας πρέπει ναρθεῖ ἀπό τά μέσα.

Τί μπορεῖ νά κάνει ἕνας ἐξωτερικός δάσκαλος; Μπορεῖ νά παραμερίσει λίγο τά ἐμπόδια κ'ἐκεῖ τελειώνει τό χρέος του. Γι'αὐτό βοηθᾶτε, ἄν μπορεῖτε. Μά μήν καταστρέφετε. Ἐγκαταλείψετε ὅλες τίς ἐλπίδες πώς μπορεῖτε νά δημιουργήσετε πνευματικούς ἀνθρώπους. Ἀδύνατον. Δέν ὑπάρχει ἄλλος δάσκαλος ἀπό τήν ἴδια τήν ψυχή μας. Ἀναγνωρίσετέ το.

Καί τί βγαίνει μ'αὐτό; Στήν κοινωνία βλέπομε τόσο πολλές διαφορετικές φύσεις. Ὑπάρχουν χιλιῶν λογιῶν μυαλά καί νά γενικέψομε εἶναι ἀδύνατον. Μά γιά τόν πραχτικό σκοπό μας ἀρκεῖ νά τίς ξεχωρίσομε σέ τέσσερεις τάξεις:

Πρῶτα πρῶτα ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐνέργειας, ὁ ἐργάτης. Θέλει νά ἐργαστεῖ καί ὑπάρχει τρομερή ἐνέργεια στούς μυῶνες του καί στά νεῦρα του. Σκοπός του εἶναι ἡ πράξη. Νά χτίσει νοσοκομεῖα, νά κάνει φιλανθρωπίες, νά κάνει δρόμους, νά διευθύνει, νά ὀργανώνει.

Ἔπειτα ἔρχεται ὁ συναισθηματικός ἄνθρωπος, πού ἀγαπάει παράφορα τό ὑψηλό καί τό ὡραῖο. Τοῦ ἀρέσει νά σκέπτεται τό ὡραῖο, νά χαίρεται τό αἰσθητικό μέρος τῆς φύσης καί λατρεύει τήν Ἀγάπη καί τόν Θεό τῆς Ἀγάπης.

Ἀγαπάει μέ ὅλη του τήν καρδιά τίς μεγάλες ψυχές ὅλων τῶν ἐποχῶν, τούς θρησκευτικούς προφῆτες καί τίς Ἐνσαρκώσεις τοῦ Θεοῦ ἐπί τῆς γῆς. Δέ σκοτίζεται ἄν ἡ λογική μπορεῖ ἤ δέν μπορεῖ ν'ἀποδείξει πώς ὁ Χριστός ἤ ὁ Βούδδας ὑπῆρξαν. Δέ σκοτίζεται ποιά ἀκριβῶς ἡμερομηνία γίνηκε ἡ ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία ἤ πότε

ἀκριβῶς γεννήθηκε ὁ Κρίσνα. Ὅ,τι τόν ἐνδιαφέρει εἶναι οἱ προσωπικότητές τους, οἱ ἀξιαγάπητές τους μορφές. Τέτοιο εἶναι τό ἰδεῶδες του. Αὐτή εἶναι ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγαπάει, τοῦ συναισθηματικοῦ ἀνθρώπου.

Ἔπειτα ἔρχεται ὁ μυστικόπαθος. Τό μυαλό του θέλει ν'ἀναλύει τόν ἑαυτό του γιά νά καταλάβει τό μηχανισμό τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ νά δεῖ ποιές δυνάμεις ἐργάζονται μέσα του καί πῶς νά μάθει νά τίς μεταχειρίζεται καί νά τίς πειθαρχεῖ. Αὐτό εἶναι τό μυστικόπαθο μυαλό.

Ἔπειτα ἔρχεται ὁ φιλόσοφος, πού θέλει νά ζυγιάσει τά πάντα, πού θέλει νά μεταχειρίζεται τή διάνοιά του πέρα κι ἀπό τά σύνορα ἀκόμα τῆς ἀνθρώπινης φιλοσοφίας.

Μιά θρησκεία λοιπόν γιά νά εὐχαριστήσει τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀνθρωπότητας πρέπει νά μπορεῖ νά τροφοδοτήσει ὅλους αὐτούς τούς διαφορετικούς τύπους. Κι ὅπου δέν τό κατορθώνει, οἱ ὑπάρχουσες αἱρέσεις γίνονται ἀμέσως μονόπλευρες.

(Συνεχίζεται)

Σβάμι Βιβεκανάντα
Μετάφρ. Ἑλ. Σαμίου

Γ΄ΚΑΜΠΑΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΟΥΔΔΙΚΕΣ

Οἱ καμπάνες οἱ χριστιανικές μέ τόν ἀχό τους τραβᾶνε τόν ἄνθρωπο πρός τ'ἀπάνω, τόν βγάνουν ἀπ'τόν κόσμο. Μά τῆς βουδδικῆς καμπάνας ὁ ἀχός, ὁ βαρύς καί βαθύς, μᾶς ἀφήνει ἀκούνητους, μᾶς κάνει νά κατεβοῦμε μέσα μας, στό ὑπερπροσωπικό μας Κέντρο. Σέ τούτη τήν παραλληλότητα ἀνάμεσα σέ δυό πνευματικούς ρυθμούς, πού δέν ἔχει ὡστόσο τίποτα τό ἀμετάκλητο, ἔχουμε ἀπό τή μιά μεριά δυναμική ἔξαρση, τήν ἐξύψωση τοῦ "γίγνεσθαι", κι ἀπό τήν ἄλλη τή μεριά ἔχουμε τό στατικό βάθος, τήν οὐσία τοῦ "εἶναι".

(λόγια γιαπωνέζου βουδδιστῆ)

Φρίτγιοφ Συόν (Frithjof Schuon)
Ἀπό τίς "εἰκόνες τοῦ πνεύματος" (Σίντο, βουδδισμός, γιόγκα)
Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΩΣ ΣΕΑΥΤΟΝ

"Ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν". Γιατί; Ἐπειδή ὁ καθένας εἶναι ρίζα μικρή μέσα στήν Ἑνότητα καί σάν πετᾶς ἄς εἶναι καί τό πιό μικρό κομμάτι της ἑνότητας εἶναι σά νά τήν πετᾶς ὁλόκληρη.

Ἰσραέλ μπέν Ἐλιέζερ Μπαάλ Σέμ Τόβ (Israel ben Eliezer Baal Sem Tov.1700-1760), ἑβραῖος ραββίνος, ἀρχηγός τοῦ χασιδισμοῦ, ἑβραϊκῆς ἐσωτερικης φιλοσοφίας. Θεωρεῖται μεγαλοφυΐα σέ ζητήματα θρησκευτικά.

Μετάφρ. Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

α) Ἡ παραβολή τοῦ ἅρματος στό Φαίδρο τοῦ Πλά - τωνα καί στήν Κάθα Οὐπανισάντ.

β) Τό στενό μονοπάτι τῆς Κάθα Οὐπανισάντ καί στήν στενή πύλη τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγελίου.

Α΄ΤΟ ΑΡΜΑ

πλατωνική παραβολή

Μοιάζει νάν' ἡ ψυχή σά μιά δύναμη πού δυό φτερωτά ἄλογα ἑνώνει μ'ἁρματολάτη φτερωτό. Καλά εἶναι τ'ἄλογα τῶν θεῶν κι ὁ ἁρματολάτης τους καλός. Στίς ἄλλες ὅμως τίς ψυχές εἶν'ἀνακατωμένο τό καλό μέ τό κακό. Ἕνα ζευγάρι ἀλόγατα ἔχει κι ὁ δικός μας ὁ ἁρματολάτης νά ὁδηγήσει. Ὄμορφο καί καλό εἶναι τό'να'τ' ἀντίθετο εἶναι τ'ἄλλο, ἀπ'ἀντίθετα στοιχεῖα πλασμένο. Κ' ἔτσι τοῦ ὁδηγοῦ τους ἡ δουλειά εἶναι δύσκολη κι ἀχάριστη...

Πλάτ. Φαῖδρ. 246 Β

Εἴπαμε πώς σέ τρία μέρη εἶν'ἡ κάθε ψυχή χωρισμένη. Πώς ἔχουν ἄλογου μορφή τά δυό κ'εἶναι τό τρίτο ἁρματολάτης. Πῶς εἶναι τό 'να τ'ἄλογο καλό καί τ'ἄλλο πώς δέ εἶναι. Ὅμως ἡ καλοσύνη ποιά εἶναι τοῦ καλοῦ καί ποιά ἡ κακία τοῦ κακοῦ δέν τόπαμε καί πρέπει νά τό ποῦμε τώρα. 'Ορθόκορμο καί καλοκαμωμένο εἶναι τό πρῶτο, τ'ὄμορφο φαρί. Καμαρωτό, γερακομύτικο λιγάκι."Ασπρο καί μαυρομάτικο. Φρόνιμα καί σεμνά ἀγαπάει τή δόξα. Κ'ἔχει γιά σύντροφο τή γνώμη τή σωστή. Δέν ἔχει ἀνάγκη ὁ ἁρματολάτης μέ τό καμτσίκι του νά τό βαρέσει. Μιά παρακίνηση, ἕνας λόγος, φτάνει. Ζαβόκορμο εἶναι τ'ἄλλο τό φαρί, μπατάλικο, ἀσουλούπωτο. Μέ σβέρκο χοντρό καί λαιμό κοντό καί μούρη πλακουτσή. Μαῦρο μέ μάτια γκριζογάλανα αἱματώδικα. Ἔχει γιά σύντροφο τήν ξιπασιά καί τήν ξετσιπωσιά. Εἶναι κουφά τ'ἀφτιά του τά πυκνότριχα. Μ' ἀγκαθωτό καμπτσίκι μόλις καί τά καταφέρνει ὁ ἁρματολάτης νά τόν ὑπακούσει[1].

Τ'ἀγαπημένο πρόσωπο σάν ἀντικρύσει ὁ ἁρματολάτης κι ὅλη τήν ψυχή ζεστάνει μέ τήν αἴσθηση καί νιώσει νά τόνε ζώνουνε τά γαργαλίσματα τοῦ πόθου κ'οἱ κεντιές του, τό κρατάει ἡ σεμνότητα, ὅπως πάντα, τ'ἄλογο τό ὑπάκουο. Τ'ἄλλο μήτε τό καμτσίκι λογαριάζει μήτε καί τ'ἀγκάθια του. Μέ φούρια δίνει σάλτους καί

---

1. Σημ. μεταφρ. Ὁ ἁρματολάτης συμβολίζει τό νοῦ(τό "λογιστικόν") Τό καλό τ'ἄλογο τά αἰσθήματα τά εὐγενικά (τό "θυμοειδές"). Καί τό κακό τίς κατώτερες ὁρμές (τό "ἐπιθυμητικόν").

φέρνει τ'ὁμόζυγο τ'ἄλογο καί τόν ἁρματολάτη του σέ δύσκολη θέση. Τούς ἀναγκάζει νά σιμώσουνε τό πρόσωπο τ'ἀγαπημένο καί νά παινέψουνε τῆς ἐρωτιᾶς τίς γλύκες. Στήν ἀρχή τοῦ ἀντιστέκονται αὐτοί μέ ἀγανάχτηση γιά τούτη τήν πίεση πού πάει νά τούς σπρώξει στ'ἀνόσιο καί στ'ἄνομο. Μά στό τέλος τό κακό κάθε ὅριο ξεπερνώντας τήν ἀντίστασή τους σταματάει. Παρασέρονται κι ὅπου προστάζονται πᾶνε.

Μά νά πού βλέπουνε μπροστά τους τήν ἀγαπημένη τή θωριά ν'ἀστράφτει.

Σάν τήνε βλέπει ὁ ἁρματολάτης, ἔρχεται ξανά στή θύμησή του ἡ φύση ἡ ἀληθινή τῆς 'Ομορφιᾶς. Στό βάθρο της τό ἁγνό στημένη[1] τή θωρεῖ ξανά τήν 'Ομορφιά, συντροφεμένη ἀπό τή Σωφροσύνη! Καί θωρώντας τη νιώθει σεβασμό κ'εὐλάβεια καί καταπίσω πέφτοντας ἀναγκασμένος βρίσκεται τά γκέμια νά τραβήξει ἀπάνου του μέ δύναμη πού κάνει τ'ἄτια στά ποδάρια τους τά πίσω νά καθίσουν,τό'να θεληματικά καί τ'ἄλλο μέ τό ζόρι. 'Αναμερίζουν τ'ἄλογα. Καί τό 'να ἀπό ντροπή καί θάμπωμα στόν ἵδρωτα μουσκεύει ἀτόφια τήν ψυχή. Μά τ'ἄλλο σάν περάσει ὁ πόνος ἀπ' τό καμτσίκι κι ἀπ'τό πέσιμο, σάν πάρει λίγη ἀνάσα, σέ θυμό ξεσπάει καί σέ βρισιές.Καί τούς κατηγοράει πώς ἄναντρα λιγοψυχήσανε καί παρατήσανε τή θέση τους, πώς δέ σταθήκανε στή συμφωνία πιστοί, Τούς πιέζει νά κάνουνε κι ἄλλο γιουρούσι. Τρομάζουν νά τό καταφέρουνε νά δώσει ἀναβολή. Σάν ἔρχεται ὁ καιρός καί πώς ξεχάσανε καμώνονται, τούς τό θυμίζει χλιμιντρίζοντας καί πρός τό πρόσωπο τραβώντας τους τό ποθητό γιά νά τοῦ ποῦνε τά ἴδια λόγια. Κι ἅμα ζυγώσουνε, σκυφτό τεντώνει τήν οὐρά του, καί τό καπίστρι του δαγκώνει, τό τραβάει χωρίς ντροπή. Καί στόν ἁρματολάτη τά ἴδια αἰσθήματα ξανάρχονται, πιό δυνατά ἀπό πρῶτα. Λές καί στό στάδιο βρίσκεται καί μπροστά στό τεντωμένο τό σκοινί[2] τῆς ἀφετηρίας κ' εἶν'

---

1. Σημ. μεταφρ. Ξυπνάει ἡ θύμηση τοῦ νοητοῦ κόσμου, τοῦ κόσμου τῆς πραγματικότητας, ὅπου ὑπάρχουν οἱ 'Ιδέες (τά "εἴδη"), τά ἀρχέτυπα τῶν ὄντων, οἱ ἀναλλοίωτες ὀντότητες πού τίς βλέπει ἡ ψυχή πρίν νάρθει στόν κόσμο τόν αἰσθητό, στόν κόσμο τῆς φαινομενικότητας. Γιά τούτη τή θύμηση πρόκειται ὅταν λέγεται ἀπό τόν Πλάτωνα πώς ἡ μάθηση εἶναι θύμηση Αὐτό πάει νά πεῖ πώς ἡ ψυχή μαθαίνει ἄς ποῦμε νά ξεχωρίζει ποιό εἶναι δίκαιο ἤ ποιό εἶναι ἀπό τά πράματα τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ὄμορφο, ἐπειδή ἔχει δεῖ στόν ὑπεραισθητό τόν κόσμο τήν ἰδέα τῆς Δικαιοσύνης καί τῆς'Ομορφιᾶς.

Γιά τήν πλατωνική θεωρία τῶν ἰδεῶν βλ. τό ἄρθρο "Ἡ πλατωνική παραβολή τῆς σπηλιᾶς" στό 9° Δελτίο (Χειμώνας 1960 - 1961 σελ. 9) καί τό ἄρθρο "Ἡ πλατωνική θεωρία τῶν ἰδεῶν" στό 12° Δελτίο (Φθινόπωρο 1961 σελ. 32).

2. Σημ. μεταφρ. Τό σκοινί πού ἐμποδίζει τ' ἄλογα νά ξεκινήσουν ὥσπου νἄρθει ἡ ὥρα.

ἕτοιμος νά ξεκινήσει. Κι ἀκόμα πιό μεγάλη φόρα παίρνοντας τραβάει τό χαλινάρι καί τό ξεκολλάει ἀπό τά δόντια τ'ἄλογου ματώνοντας τή γλώσσα τήν κακόλογη καί τά σαγόνια. Τά πίσω τά ποδάρια του καί τά καπούλια του στό χῶμα τ'ἀναγκάζει ν'ἀκουμπήσουνε. "Στούς πόνους τό παράδωσε".

Πολλές φορές ἐτοῦτα τά παθαίνει τό ἄτι τό τσινιάρικο, ὡς πού νά παρατήσει τίς ξαδιαντροπιές του καί ταπεινωμένο νά δεχτεῖ τοῦ ἁρματολάτη τό κουμάντο. Καί κάθε πού τό βλέπει τ'ὄμορφο τό πρόσωπο τό ποθητό, κοντεύει νά πεθάνει ἀπό τό φόβο του. Ἔτσι ἡ ψυχή πού τήν ἀγάπη νιώθει γίνεται σεμνή τοῦ ἀγαπημένου της ἀκόλουθη.

Πλάτ. Φαῖδρ. 253D - 254E
Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Β΄ΤΟ ΑΡΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

μάθημα γιά τούς μαθητές

Θέλεις νά μάθεις τήν 'Αρχή τῆς γνώσης;
ψάχνεις νά βρεῖς τό μονοπάτι γιά τό Τέρμα;
Γιά τήν εὐδαιμονία καί τή Λύτρωση;
Πρέπει καλά νά μάθεις τότες
πῶς ἀφεντεύεται τό σῶμα.

Σάν τόν ἀφέντη κάποιου ἅρματος νά βλέπεις τήν ψυχή
τό σῶμα μας σάν νά 'ταν τό ἅρμα τοῦτο.
Πάρε σάν ὁδηγό αὐτουνοῦ τό Λογικό
κι ὅ,τι εἶναι ἡ Βούληση,
τῶν ἄλογων τά γκέμια καί τά χαλινάρια.

Τά αἰσθήματά μας, λέει ὁ κόσμος,εἶναι τά ἄλογα,
τά πράγματα πού ἀποθυμοῦν
εἶναι τά πράσινα λειβάδια τους
κι ὅλα μαζί, ἡ ψυχή, τά αἰσθήματα κι ἡ βούληση,
στή γλώσσα κείνων πού ἔχουνε τή γνώση,
εἶναι "τό πρόσωπο πού δέχεται τήν πείρα".

Τώρα μονάχα ἕνας τρελός
πού βούληση καμμιά δέν ἔχει,
ἔτσι σάν νά 'ταν γκέμια μπόσικα
πάνω στά χαλινάρια ἀσύνδετα,
δίχως κανέναν ἔλεγχο
τά αἰσθήματά του ἀπαρατάει
παρόμοια μέ τοῦ ἁρματηλάτη τά ἄγρια τά ἄτια
πού ἀπό μονάχα τους καλπάζουν γιά τό σταῦλο

---

1. Σημ. μεταφρ. Τό ἔκανε νά πονέσει δυνατά. Ἡ φράση εἶναι παρμένη ἀπό τόν Ὅμηρο ('Οδ. Φ. στίχ. 567).

Τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σοφοῦ τά αἰσθήματα
πάντοτε βρίσκονται
κάτω ἀπ'τόν ἔλεγχό του καί τή θέλησή του
ὅπως τά ὑπάκουα τ'ἄλογα τοῦ ἁρματηλάτη.

Κεῖνος πού δέ μπορεῖ νά καταλάβει
κι ἔχει τήν θέλησή του ἀδύναμη
καί πού δέν εἶναι καθαρός
δέν ἠμπορεῖ νά φτάσει στήν κατάσταση
πού ἀποθυμᾶ, στή Λύτρωση.
Στήν κάθε του ζωή
ἔχει τό ριζικό δεμένου μέ ἀλυσίδες σκλάβου.

8. Μά ὁ ἄνθρωπος πού 'ναι σοφός
καί δυνατός στή θέληση
καί μένει πάντα καθαρός
φτάνει σέ κείνη τήν κατάσταση
πού δέ γεννιέται πλιό στή γῆ.

9. Αὐτός πού ἁρματηλάτη τή σοφία κατέχει
καί μέ τά χέρια του γερά κρατάει τῆς θέλησης τά γκέμια
φτάνει στοῦ δρόμου του τό τέρμα
στήν κορυφή τῶν πάντων, στό Ζενίθ.

'Αναρωτιέσαι γιά τό δρόμο πού ὁδηγάει στόν Ὕψιστο,
στήν πιό στερνήν 'Αλήθεια;
Θέ νά βρισκες τό Θεό τόν Ἴδιο κεῖ;
Θά μάθαινες ἐκεῖ τό μυστικό τῶν πάντων;
Ἄκου λοιπόν: Εἶναι τοῦ Νοῦ μας ὁ ἔλεγχος.

10. Πιό πέρα ἀπό τά αἰσθήματα
εἶναι τά πράγματα τά ἰδεατά.
Πιό πέρα ἀπό τά πράγματα τά ἰδεατά
ὑπάρχει ὁ Νοῦς.
Πιό πέρα ἀπό τόν Νοῦ
ὁ Λόγος εἶναι.
Πιό πέρα ἀπό τό Λόγο
εἶναι ἡ Παγκόσμια ἡ ψυχή.

11. Πιό πέρα ἀπ'τήν Παγκόσμια τήν ψυχή
ὑπάρχει τό 'Ανεκδήλωτο.
Κεῖθε ἀπ'αὐτό
τό Ἄμορφο κι 'Ακαθόριστο,
ἀπ'ὅπου πλάθεται ἡ δημιουργία,
εἶναι ὁ Θεός.

Πιό πέρα ἀπό τόν Ὕψιστο
τίποτες δέν ὑπάρχει.
Εἶναι τό Τέρμα Αὐτός.
Εἶναι ὁ Ὁλοστερνός.

12. Ἀθώρητος Ἐκεῖνος εἶναι
γιά τή θνητή τήν αἴσθηση
αὐτό τό Ὑπέρτατο τό Πνεῦμα
πού βρίσκεται κρυμμένο μές στά πλάσματα
Κι ὅμως θωριέται καθαρά ἀπ'αὐτούς
πού 'χουνε μάτια δυνατά καί διαπεραστικά
ἐξαίρετου καί κοφτεροῦ μυαλοῦ.

13. Εἶναι σοφός ἐκεῖνος
πού στήν καρδιά του φυλακίζει τή μιλιά
κι ἔχει καρδιά μέ νιώσιμο,
νιώσιμο φυλαγμένο στῆς εἰρήνης τήν ψυχή.

14. Ξύπνα λοιπόν ἐσύ καί σήκω.
Φέρε τίς λεημοσύνες
κι ὕστερα πέσε στή μελέτη.
Ἄχ εἶναι τόσο δύσκολο
τήν ἄβυσσο νά τή διαβεῖ κανείς
πάνω στοῦ ξυραφιοῦ τήν κόψη.
Κι ὅμως ἄς εἶναι κι ἔτσι.
Ὅπως μᾶς λέν οἱ δάσκαλοί μας οἱ ποιητές
δυσκολανέβατο θέ νά 'ναι τό στερνό στρατί
πού στό Θεό μᾶς φέρνει.

Κάθα Οὐπανισάντ Α΄ γ΄ 3-14.
Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ' Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΡΜΑΤΟΣ

Ἡ Κάθα Οὐπανισάντ, πού εἶναι πιθανό ν'ἀνήκει στόν Α΄αἰώνα π.Χ., παρουσιάζει στό τρίτο της μέρος τήν εἰκόνα τοῦ ἅρματος πού χρησιμοποιήθηκε ἀπό τόν Πλάτωνα στό "Φαῖδρο". Καί στό ἕνα ἔργο καί στό ἄλλο ἡ ἀφήγηση παίρνει διαλογική μορφή. Εἶναι φανερές οἱ ὁμοιότητες. Μά κ'οἱ διαφορές εἶναι ἀποκαλυπτικές. Γιατί δείχνουνε δυό διαφορετικά κλίματα μέ ἀπασχολήσεις διαφορετικές. Στήν ἰνδική σοφία ἡ ψυχολογική ἀνάλυση πάει πιό βαθιά παρά στόν ἕλληνα τό στοχαστή.

Ὁ Πλάτωνας συγκρίνει τόν ἄνθρωπο μέ τό σύνολο πού ἀποτελοῦνε τό ἅρμα, τά δυό τ'ἄλογα κι ὁ ἁρματολάτης. Ἡ ψ υ χ ή εἶναι τό ἅρμα. Ὁ ἁρματολάτης εἶναι ὁ ν ο ῦ ς. Τά κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς, τό θ ά ρ ρ ο ς κ' ἡ ἐ π ι θ υ μ ί α, ἀντιστοιχοῦνε μέ τά δυό τ'ἄλογα. Τό ἕνα ἀπό τοῦτα τά δυό ζῶα, τό θάρρος, δέχεται τά καλέσματα τοῦ νοῦ καί τόν ἀφήνει νά τό ὁδηγεῖ χωρίς νά φέρνει δυσκολίες, ἐνῶ τ'ἄλλο, ἡ ἐπιθυμία, ἀντιστέκεται στά ἐπιχειρήματα τῆς λογικῆς καί θά ὁδηγοῦσε στό χαμό ἅρμα κι ἁρματολάτη, ἄν ὁ ἁρματολάτης δέν τό βαστοῦσε γερά. Ἡ αὐτοκυριαρχία λοιπόν ἐξασφαλίζεται ὅταν ὁ νοῦς νικάει τίς κατώτερες λειτουργίες. Τήν τύχη τοῦ ἅρματος θά τήν ὁρίσει ἡ ἐπιθυμία, πού πάντα ξεσηκώνεται ἐνάντια στό νοῦ; Ἤ τό θάρρος, πού εἶν' ἄξιο ν'ἀκούσει τή φωνή τῆς λογικῆς;

Ἡ Κάθα Οὐπανισάντ χρησιμοποιώντας τήν ἴδια εἰκόνα δέν περιορίζεται στούς τέσσερις πρωταγωνιστές τοῦ Πλάτωνα, στήν ψυχή (τό ἅρμα), στό νοῦ (τόν ἁρματολάτη), στό θάρρος καί στήν ἐπιθυμία (τά δυό τ'ἄλογα). Προσθέτει κι ἄλλα στοιχεῖα, πού ἀποτελοῦνε συμπληρωματικές ἀποχρώσεις τῆς εἰκόνας τοῦ ἀνθρώπου. Ἅρμα ἔχουμε βέβαια κ'ἐδῶ, μά τό ἅρμα γίνεται διπλό. Τό καθεαυτό ἅρμα, πού ἄλλο δέν εἶναι ἀπό τό σῶμα, ἀνήκει σ'ἕναν ἀφέντη, στό ἄ τ μ α ν, τήν πνευματική ἀρχή πού ἐμψυχώνει τόν κάθε ἄνθρωπο, μέ τήν ἔννοια πού δίνει ὁ Γιούνγκ στό ἑαυτό ἀντιδιαστέλλοντάς το πρός τό ἐγώ. Ὅσο γιά τόν ἁρματολάτη, ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς μέ τόν πλατωνικό νοῦ, μ'ὅλο πού ἡ Οὐπανισάντ τό ξεκαθαρίζει πώς ὁ ἁρματολάτης εἶναι ταυτόχρονα ἡ διαισθητική διάκριση καί ἡ συνείδηση. Μά κι αὐτός διπλασιάζεται. Τό ἅρμα δέν τ' ὁδηγεῖ μονάχος του ὁ νοῦς. Ὁ νοῦς μεταχειρίζεται γκέμια, τίς νοητικές λειτουργίες. Τέλος τ'ἄλογα, πού στόν ἰνδικό τό μύθο συμβολίζουνε τίς δυνάμεις τῶν αἰσθήσεων, ἀντιγράφουνε τ' ἄλογα πού περιγράφονται ἀπό τόν Πλάτωνα, παρασταίνουνε τά κατώτερα τά μέρη τῆς ψυχῆς. Ὡστόσο ἡ Οὐπανισάντ προσθέτει κι ἄλλη μιά

ἀπόχρωση ψυχολογική, πού δέν παρουσιάζεται στό διάλογο τόν ἑλληνικό. Γιατί δέ μιλάει μονάχα γιά ἅρμα, μιλάει καί γιά τό δρόμο πού τραβάει τό ἅρμα. Κι ὁ δρόμος ἄλλο δέν εἶναι παρά τ'ἀντικείμενα τῆς ἀντίληψης.

Ἄν παραλληλίσουμε τίς δυό σειρές ἀπό ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως παρασταίνονται στόν Πλάτωνα ἀπ'τή μιά μεριά καί στήν Κάθα Οὐπανισάντ ἀπ'τήν ἄλλη, ἔχουμε τοῦτες τίς ἀντιστοιχίες:

ΠΛΑΤΩΝ ΦΑΙΔΡΟΣ (246a-b,263 c-e)	ΚΑΘΑ ΟΥΠΑΝΙΣΑΝΤ (III,3-4)
	Ὁ ἀφέντης τοῦ ἅρματος: τό Ἄτμαν τό Ἑαυτό
Τό ἅρμα: ἡ ψυχή	Τό ἅρμα: τό σῶμα
Ὁ ἁρματολάτης: ὁ νοῦς	Ὁ ἁρματολάτης: ἡ διαισθητική διάκριση ἡ συνείδηση
	Τά γκέμια: οἱ λειτουργίες τῆς σκέψης
Τ'ἄλογα: τά κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς: τό θάρρος ἡ ἐπιθυμία	Τ'ἄλογα: οἱ δυνάμεις τῶν αἰσθήσεων
	Ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦν τ'ἄλογα: τά ἀντικείμενα τῶν αἰσθήσεων

Συνολικά τέσσερα μέρη στόν Πλάτωνα, ἑφτά μέρη στήν Οὐπανισάντ. Αὐτό τάχα πάει νά πεῖ πώς ἡ ἰνδική σοφία δίνει καλύτερη ἀπάντηση σχετικά μέ τή γνώση τῆς ψυχῆς; Δέ θά φτάσουμε στό σημεῖο νά τό ἰσχυριστοῦμε. Γιατί ὁ Πλάτωνας μέσα σέ μιά καταπληχτική βράχυνση συγκεντρώνει μιά σκέψη ἀμέτρητα πλούσια κι ἄν θέλουμε νά δώσουμε στήν εἰκόνα τοῦ ἅρματος τήν πλέρια τή σημασία της, πρέπει νά θυμίσουμε τί εἶναι γιά τόν Πλάτωνα ἡ ψυχή, ὁ νοῦς, τό θάρρος καί ἡ ἐπιθυμία. Ὅπως καί νἄναι, πρέπει νά τραβήξει τήν προσοχή μας ἐτούτη ἡ σύγκριση ἀνάμεσα σ' ἕναν ἀπ' τούς πιό αὐθεντικούς ἐκπροσώπους τῆς δυτικῆς σκέψης καί σ'ἕνα ἀπό τά ἔργα τῆς Ἀνατολῆς τά πιό ἀντιπροσωπευτικά. Μᾶς ξαναθυμίζει πώς ἡ Ἀνατολή, ὅσες φορές καταπιάνεται μέ τά "ἔσχατα" προβλήματα τῆς μοίρας -τό θέμα τῆς Κάθα Οὐπανισάντ εἶναι τό μυστήριο τοῦ"ὑπερπέραν"- δέν παραλείπει ν' ἀναπτύξει ταυτόχρονα μιά ψυχολογική ἔρευνα ἐξαιρετικά ἐξονυχιστική. Κι αὐτό δέν τό προσέχουνε πάντα οἱ στοχαστές τῆς Δύσης.

Ἐντμόν Ροσεντιέ (Edmond Rochedieu), καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης. Ἀπό τό "Ἡ δυτική σκέψη ἀπέναντι στή σοφία τῆς Ἀνατολῆς". Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Δ΄ Η ΣΤΕΝΗ ΠΥΛΗ

"Εἰσέλθετε διά τῆς στενῆς πύλης ὅτι ἡ πλατεῖα ἡ πύλη καί εὐρύχωρος ἡ ὁδός ἡ ἀπάγουσα εἰς τήν ἀπώλειαν καί πολλοί εἰσίν οἱ εἰσερχόμενοι δι'αὐτῆς ὅτι στενή ἡ πύλη, καί τεθλιμμένη ἡ ὁδός ἡ ἀπάγουσα εἰς τήν ζωήν καί ὀλίγοι εἰσίν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

(Κατά Ματθαῖον κεφ. ζ ἐδ. 13)

Ἕνας μόνος τρόπος ὑπάρχει σέ τοῦτο τόν κόσμο γιά νά προσεγγίσεις τήν ἁρμονία, δηλαδή νά ἀπολαύσεις τήν ὑγεία, τήν εὐδαιμονία, τή γαλήνη. Ἕνας μόνος τρόπος νά σωθεῖς μέ τήν ἀληθινή ἔννοια τῆς λέξης ὑπάρχει: νά ἐργάζεσαι γιά τήν καλυτέρευση τῆς ἐσωτερικῆς σου φύσης. Εἶναι ὁ μόνος καί ὁ μοναδικός τρόπος· ἄλλος δέν ὑπάρχει. Ἀπό ἀναρίθμητες γενεές ἡ ἀνθρωπότητα προσπαθεῖ νά φθάσει στήν εὐτυχία μέ κάθε δυνατό τρόπο.Μά ὅσο ὁ ἄνθρωπος ζητάει νά μεταβάλει τό ὑλικό του σύμπαν, ὅσο πασχίζει νά ἀλλάξει τό περιβάλλον του καί τίς ἐξωτερικές τίς περιστάσεις, χωρίς ν'ἀπασχοληθεῖ μέ τήν ποιότητα τῆς σκέψης του καί τήν πρόοδο τῆς ψυχῆς του, ὅλες οἱ προσπάθειές του παραμένουνε μάταιες. Βλέπουμε τώρα πώς ἀλλαγές στίς ἐξωτερικές περιστάσεις τῆς ζωῆς μας δέ μποροῦν νά γίνουνε παρά μόνο μέ τή μεταμόρφωση τήν πνευματική μας. Αὐτή ἡ μεταμόρφωση τῆς ἐσωτερικῆς μας ζωῆς εἶναι ἡ σ τ ε ν ή π ύ λ η πού ἀναφέρει ὁ Ἰησοῦς καί ὅπως προσθέτει, πολύ λίγοι εἶναι κεῖνοι πού τή βρίσκουνε. Κι ὅμως ὁ ἀριθμός τους μεγαλώνει μέρα μέ τήν ἡμέρα, κι αὐτό εἶναι ἐνθαρρυντικό.

Αὐτή ἡ διδασκαλία πού σύμφωνα μ'αὐτή ὅ,τι γίνεται μές στό πνεῦμα μας ἔχει πρωταρχική σημασία -ἀφοῦ οἱ πνευματικές μας συλλήψεις ὑλοποιοῦνται γύρω μας- εἶναι κείνη πού ὁ Ἰησοῦς τήν ἀποκαλεῖ "ὁδό τῆς ζωῆς"· οἱ ἄλλες θεωρίες εἶναι οἱ εὔκολοι δρόμοι πού ὁδηγοῦνε στήν καταστροφή καί στήν ἀπώλεια. Γιατί λοιπόν ὁ ἄνθρωπος, κατά τά φαινόμενα, τόσο λίγη διάθεση ἔχει νά ἀλλάξει τό πνεῦμα του; Γιατί προτιμάει νά δοκιμάσει ὅλες τίς ἄλλες μεθόδους πού παρουσιάζονται, ὅσο ἀποκρουστικές, ὅσο περίπλοκες καί νάναι; Σ'ὅλη τήν ἐξέλιξη τῆς ἱστορίας δοκιμάσανε ὅλους τούς δυνατούς τρόπους γιά νά ἐξασφαλίσουν τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί ὅλοι αὐτοί οἱ τρόποι, φυσικά, ἀποτύχανε. Τώρα ξέρουμε τό γιατί. Κι ὅμως ὁ ἄνθρωπος δέ διαλέγει τή "στε-

νή πύλη"παρά μόνο ἄν εἶναι ὑποχρεωμένος ἀπό μιά δύναμη ἀκα - ταγώνιστη.

Αὐτό ἐξηγεῖται γιατί ἡ πνευματική μας ἀλλαγή ἀπαιτεῖ μιά ἐπαγρύπνηση ἀδιάκοπη καί μιά διακοπή τῶν πνευματικῶν μας συνηθειῶν πού πολύ ἐπίπονα πραγματοποιεῖται. Ὁ ἄνθρωπος ἀπό τή φύση του.εἶναι τεμπέλης. Ὑπακούει στό νόμο τῆς μικρότερης προσπάθειας καί σ'αὐτή τήν περίπτωση ὅπως καί σέ πολλές ἄλλες ὑποθέσεις, δέν ἐμβαθύνει στά πράγματα, ἐξόν ἄν τόν ὑποχρεώσουνε.

Ἡ ἀνακάλυψη τῆς "Ὁδοῦ τῆς Ζωῆς", τῆς "στενῆς πύλης", ἀξίζει ὅμως πολύ περισσότερο ἀπό τήν προσπάθεια πού ἀπαιτεῖ.Σ' αὐτό τό δρόμο ἡ ἀνταμοιβή δέν εἶναι παροδική, μά παντοτινή. Κάθε σταθμό πού ξεπερνᾶμε, τόν κερδίζουμε γιά τήν αἰωνιότητα.

Ἔμμετ Φόξ (Emmet Fox). Ἀπό τό βιβλίο του "Ἡ ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία καί ἡ Κυριακή Προσευνή". Μετάφρ. Κώστα Πάγκαλου

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΑΘΗΜΑ

Τά μάτια μου συνήθισαν τόσο στό φῶς
πού ἡ πιό μικρή σκιά μοῦ φαίνεται σκοτάδι
κι'αὐτός ὁ ἥλιος ὁ καθημερνός φάντασμα τοῦ ἥλιου.
Γι'αὐτό κι'ἀκούω πιό καθαρά τό βῆμα τοῦ καιροῦ
καί στή σιωπή τό ἄδειασμα τῆς κλεψύδρας,
τώρα πού ἀρχίζω νά μαθαίνω τό μεγάλο μάθημα.

Κι'ὅμως δέ μπόρεσα νά συνηθίσω ἀκόμα
στήν παλιά σκέψη ἐκείνη.

(Σιγά-σιγά καί μέ τήν κίνηση
κι'αὐτό θά τό δεχτεῖς·
σιγά-σιγά κι'αὐτό θά τό πιστέψεις).

Τόσο πολύ τά μάτια μου στό φῶς συνήθισαν
πού ἡ πιό μικρή σκιά μέ ρίχνει στή σκιά,
κι'ὁ πιό μικρός κατήφορος μοῦ φαίνεται γκρεμός,
ὅσο κι'ἄν προσπαθῶ νά μάθω τό μεγάλο μάθημα.

(Σοῦ λέω πρέπει αὐτό νά τό πιστέψεις,
αὐτό νά τό δεχτεῖς).

Ποτέ δέν πάταγα τόσο γερά.
Ποτέ δέ βούλιαζα τόσο βαθιά.

Ὅμως τά μάτια μου συνήθισαν στό φῶς.

Κώστας Στεργιόπουλος (βραβεῖο τῶν δώδεκα, 1962)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ

Α΄ Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ ΚΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Τό ἔργο τό πιό ὑψηλό θά εἶναι πάντα, ὅπως στούς Ἕλληνες τραγικούς, στό Μέλβιλ, στόν Τολστόϊ, στό Μολιέρο, ἐκεῖνο πού ἰσορροπεῖ τήν πραγματικότητα καί τήν ἄρνηση πού ὁ ἄνθρωπος ἀντιτάσσει στήν πραγματικότητα. Κ'ἔτσι, μέ τή φόρα πού ἡ μιά ἀπ' τήν ἄλλη παίρνει πρός τά πάνω, ἀνάβρυσμα γεννιέται ἀδιάκοπο, τό ἀνάβρυσμα τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς, τῆς χαρούμενης καί σπαραγμένης. Τότε ξεπηδάει ἀριά καί ποῦ ἕνας κόσμος καινούργιος, ἀλλοιώτικος ἀπό τόν κόσμο τῆς καθημερινῆς ζωῆς κι ὡστόσο ἴδιος, ἰδιαίτερος κι ὡστόσο παγκόσμιος, ὅλος ἀθώα ἀβεβαιότητα, πού τόν ἀνασταίνει γιά λίγες ὧρες ἡ δύναμη καί τό ἀνικανοποίητο τῆς μεγαλοφυΐας. Εἶναι ἔτσι κι ὅμως δέν εἶναι ἔτσι, ὁ κόσμος δέν εἶναι τίποτα κι ὁ κόσμος εἶναι τό πᾶν. Αὐτή εἶναι ἡ διπλή κι ἀσίγαστη κραυγή κάθε ἀληθινοῦ καλλιτέχνη, ἡ κραυγή πού τόν βαστᾶ ὄρθιο μέ τά μάτια πάντ' ἀνοιχτά καί πού πότε πότε ξυπνᾶ γιά ὅλους μέσα στήν ἀγκαλιά τοῦ κοιμισμένου κόσμου τή φευγαλέα καί ἐπίμονη εἰκόνα μιᾶς πραγματικότητας πού ἀναγνωρίζομε ὅλοι χωρίς νά τήν ἔχομε συναντήσει ποτέ.

'Αλμπέρ Καμύ (Albert Camus, 1913-1960), γάλλος λογοτέχνης 'Από τήν ὁμιλία του "Ὁ καλλιτέχνης καί ἡ ἐποχή του", πού τήν ἐξεφώνησε στό μεγάλο ἀμφιθέατρο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐψάλας στίς 14 Φεβρουαρίου 1957, ὅταν τοῦ δόθηκε τό βραβεῖο Νόμπελ.

Μετάφρ. Σοφίας 'Αθ. Σουλιώτη.

Β΄ ΠΑΝΤ'ΑΝΟΙΧΤΑ, ΠΑΝΤ'ΑΓΡΥΠΝΑ

Πάντ'ἀνοιχτά, πάντ' ἄγρυπνα τά μάτια τῆς ψυχῆς μου.

Διον. Σολωμός. 'Από τούς "'Ελεύθερους πολιορκημένους"

Γ΄ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ἡ ὀμορφιά δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μονάχα ἡ Πνευματικότητα πού αἰσθησιακά φανερώνει τόν ἴδιο τόν ἑαυτό της.

Γκέοργκ Βίλχελμ Φρίντριχ Χέγκελ (Georg Wilhelm Friedrich Hegel, 1770-1831), γερμανός φιλόσοφος. 'Από τή "Φιλοσοφία τῆς θρησκείας".

Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ' Η ΟΜΟΡΦΙΑ 'ΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ἡ ὀμορφιά 'ναι ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια 'ναι ὀμορφιά, τό μόνο
πού ξέρομε στή γῆ κι ὅλοι νά μάθουνε χρωστοῦνε.

Τζών Κήτς (John Keats, 1795-1921), ἄγγλος λυρικός ποιητής
'Από τήν "'Ωδή σέ ἑλληνική ὑδρία" ("Ode on a Grecian Urn")
'Από τή μετάφραση τοῦ Γιάννη Κλ. Ζερβοῦ

Ε' ΟΜΟΡΦΙΕΣ

Ἔξω ἀπ'τήν πόρτα τῆς καρδιᾶς μου τήν κλειστή
πέρασαν τόσες ὀμορφιές,
χωρίς ἐγώ νά τίς καλέσω
μέσα νά μποῦν νά ξαποστάσουν
κι ἔτσι νά τίς γνωρίσω λίγο.

Δημήτρης Θεοδωρίδης. 'Από τίς "Πνοές" (ἀρ. 143).

ϛ' ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσική,
πέρ'ἀπ'τῆς καρδιᾶς μου τό σύνορο
πέρ'ἀπ'τῆς φτωχῆς ὕπαρξής μου τό φῶς.
Πῶς σ'ἀκουρμαίνομαι νἄρχεσαι,
πῶς ἀκουμπᾶς τ'ἀλαφρά σου βήματα στήν καρδιά μου.
'Απ'τόν ἀπέραντο γλιστρᾶς οὐρανό,
μέ τυλίγεις στ'ἀνάλαφρα πέπλα σου
κι ἀνθίζει ἡ πίκρα στά βράχια μου,
λουλουδίζει σάν κρίνο τό γέλιο μου.

Μαζί σου
μέ τήν ἀόρατη σμίγω πνοή τῆς ζωῆς,
σμίγω γλυκά μέ τό θάνατο,
κλείνω τόν κόσμο στά βάθη μου.
Γλυκιά τοῦ πνεύματος μουσική,
πού ἔρχεσαι ἀπό τά βουνά τῶν θεῶν
νά μέ σύρεις στό βῆμα σου,
νά μοῦ γιομίσεις τή μοναξιά.
Μ'ὁράματα εὐτυχίας νά θαμπώσεις τά μάτια μου.

Ὄλγα Βότση
'Απ' τή συλλογή "Ὕπαρξη καί σιωπή"

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Γ΄ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΕΝΝΑΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΤΟΥ LUDWIG VAN BEETHOVEN

ἑρμηνεία

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΧΑΟΣ. Τά πάντα δέν ὑπάρχουν. Καί Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ὑ-ρεράνω τῆς ἀβύσσου. Ὁ Λόγος. Ὁ Δημιουργός Λόγος τοῦ Σύμπαντος.

Ξαφνικά, ὁ Λόγος ἀπ'ἕνα ἀπόκρυφο μυστηριῶδες κέντρο ἐμφα - νίζεται. Ξεσπάνει δημιουργώντας μέ τήν θεία, θριαμβευτική βροντερή ἐκδήλωσή του, τά Μεγάλα Κοσμικά Πεδία τοῦ Σύμπαντος. Τό πρῶτο σπειροειδές παγκόσμιο νεφέλωμα ἐμφανίζεται στροβιλιζόμενο σέ μιά θριαμβευτική δίνη δημιουργικότητας. Ὁ χορός τῆς δημιουργίας ἄρχισε. Τό ἕνα σπειροειδές νεφέλωμα ἐμφανίζεται μετά τό ἄλλο ψάλλοντας (μέ τόν ἦχο τῆς τροχιᾶς τους) μέσα στό ἄ - πειρο τό θεῖο τραγούδι τῆς νότας τοῦ μεγάλου ΑΩΜ τοῦ Μοναδικοῦ Ὄντος.

Ἡ θριαμβευτική δίνη τοῦ κόσμου ἐμφανίζεται. Καί τέλος ἕνα σύστημα μετά τό ἄλλο ἐμφανίζεται μέ μιά μοναδική μυστική ἐπι - βλητικότητα. Ἡ γλυκειά σιωπή καί τό σιγανό μουρμουρητό τῆς ἀ-ναμονῆς κἄτι καινούργιο σιγοτρέμει. Καί ξαφνικά ἀπό τά βάθη τῆς σιωπῆς, πνοῆς τοῦ Λόγου, ἐκδηλώνεται στό σειριακό σύστημα καί ἀμέσως σέ συνέχεια μέ μιά μικρή ἀναμονή ἐμφανίζεται λαμπρός, ρωμαλέος, θριαμβευτής ὁ ἥλιος μέ τό σύστημά του τῶν ἱερῶν πλα-νητῶν.

Τό χάος ἔπαυσε νά ὑπάρχη στήν ἀνυπαρξία του. Ἡ θεία πνοή τῆς δημιουργίας ἐκδηλώθηκε σάν πύρινη νικήτρια λόγχη φωτός. Ὁ Θεός ἐκδηλώθηκε. Εἶναι τό ἀναλίσκον Πῦρ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Ἕνα ξέσπασμα. Τό κύμβαλο, σάν πρῶτο μήνυμα τοῦ Κάρμα,βροντᾶ ἀμέσως κι'ὅλας ἀπ' τήν ἀρχή. Ὁ Πλανητικός Λόγος ἐμφανίζει τήν πρώτη του ὄψη. Ἡ Γῆ σχηματίστηκε. Ὁ φλοιός της σκληρύνεται, οἱ ἀλλεπάλληλες ὑδατοπτώσεις, ὁ χημισμός τῶν στοιχείων, κάνουν τό ἔργο τους. Τό δεύτερο Βασίλειο μετά τό ὀρυκτό ἐμφα - νίζεται. Τά κύμβαλα τοῦ Πεπρωμένου (ΚΑΡΜΑ) χτυποῦν ἐπανωτά τέσσερις φορές φοβερίζοντας ἄδικα. Ἡ Ζωή προχωρεῖ. Γιά μιά μικρή περίοδο ἕνας ἀναστεναγμός, μιά μελαγχολία, ἕνα μαγεμένο τραγού-

δι ὑψώνεται παρακλητικά, ἀλλά σβύνει, ξεψυχάει πάλι μέ τόν τρόπο πού ἐμφανίστηκε. Εἶναι μιά ἐπίκληση στόν Θεῖο Πατέρα σάν πρόλογος τοῦ νοσταλγικοῦ τρίτου μέρους τῆς συμφωνίας. 'Αλλά πάλι βρίσκει τήν θριαμβευτική αἰσιοδοξία της. Τό ζωικό Βασίλειο ἀρχίζει νά ἐκδηλώνεται σέ μιά στιγμή ἑνός ξεσπάσματος τῶν στοιχείων. Οἱ ἀστραπές σχίζουν τόν ἀέρα. Ἡ βροντή πέφτει ξαφνικά. Ἡσυχία. Καί ἀπό κάπου μακρυά κοντοζυγώνει ἡ Θεία Δημιουργία. τοῦ Ζωικοῦ Βασιλείου. 'Επανωτά οἱ τέσσερις βροντές τῆς Μοίρας χτυπουν, ἀλλά ἡ δημιουργία προχωρεῖ ἄφοβα. Ἡ Γῆ μάννα γιορτάζει ἕνα καινούργιο Βασίλειό της. Ἡ Μυσταγωγία ξεχύνεται. Κάτι πρόκειται νά συμβῆ. 'Αλλά κἄτι πολύ σημαντικό. Καί νά. Πρός τό τέλος τοῦ δεύτερου μέρους ἐμφανίζεται ὁ ἄνθρωπος-ζῶο. Ἡ στιγμή εἶναι μαγική. Ἡ κάθοδος τῶν ὄντων τῆς Φλόγας ἐπιτελεῖται. Οἱ Μανασαπούτρα εἰσχωροῦν. Καί τό ξύπνημα, τό Μεγάλο Ξύπνημα τῆς Νόησης τοῦ ἀνθρώπου ἐμφανίζεται. Ἡ τελευταία βροντή τῆς Μοίρας (ΚΑΡΜΑ) τό ἐπιβεβαιώνει. 'Ο ἄνθρωπος πιά ἔχει νόηση. 'Ο Καρμικός Νόμος τόν ἀκολουθεῖ.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Εἶναι τό Μπετοβένειο ἀντάτζιο. 'Ο ἄνθρωπος δειλά δειλά ἀρχίζει ν'ἀνοίγη τά βήματά του. 'Αρχίζει τό γλυκοχάραμα τῆς φυσικῆς ἐξέλιξής του. Ἡ ζωή του πιά εἶναι ἕνα ἐρημικό μέσα στόν πόνο τραγοῦδι. Τό παράπονο ὑψώνεται βαθύ, ὁλοκληρωμένο, μπετοβένειο. Ἡ νοσταλγία γεμίζει τήν ψυχή του. 'Αναπολεῖ. 'Αναπολεῖ πώς κάποτε ἦταν Θεός, πού τώρα βρίσκεται στήν ξενητιά. 'Αναπολεῖ μελαγχολικά τό σπίτι τοῦ Πατέρα του. Καί συλλογιέται πώς θά ξαναβρεθῆ στό Βασίλειό του, στήν ἀγκαλιά τοῦ Πατέρα του. Καί πάνω ἀπό τόν τραγικό πόνο τῆς ζωῆς ὑψώνεται παρακλητική ἡ φωνή του γιά Λύτρωση. (Τό τρίτο αὐτό μέρος ἐκφράζει μέ τήν ψυχή τοῦ Μπετόβεν τήν ἔφεση τοῦ ἀνθρώπου γιά γαλήνη).

Τό μακρόσυρτο, εὐλαβικό, ὅλο παράπονο τραγοῦδι ἐκλιπαρεῖ μέ μιά λαχτάρα (πού πότε πότε ξεσπάνει σέ φλογερή ἐλπίδα) τήν πραγμάτωση τῆς Ἕνωσης. 'Ο λυγμός ξεσπάνει ξαφνικά μέ μιά βαθειά ἀνακούφιση. Ἕνας στεναγμός βγαίνει ἀπό τά βάθη τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ ἀπάντηση τοῦ δόθηκε: "Ἔλθετε πρός με". Ἡ πραγμάτωση τῆς προσδοκίας ἀρχίζει νά συντελεῖται. 'Ο ἄνθρωπος βρῆκε τόν δρόμο τοῦ Λυτρωμοῦ.

Τά πέπλα τῆς "Μάγια" σχίζονται. Ἡ 'Ατραπός ἐμφανίζεται μπροστά τους. Μιά φωνή βροντερή, μεγαλειώδης, ἐπιβλητική, χαρμόσυνη, μέ σάλπιγγες καί ἡ αὐλαία γιά τήν εἴσοδό τους στό Βασίλειο τοῦ Πνεύματος καί τῆς Χαρᾶς ἀρχίζει νά σύρεται. Εἶναι ἡ φωνή τῆς Συνείδησης. Καί ἡ ἀνθρωπότητα μπαίνει στή νέα περίοδο τοῦ πνευματικοῦ Βασιλείου.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

Μέ τόν τίτλο "'Ωδή στή χαρά"

(Εἶναι ἀπ'τό ὁμώνυμο ἔργο τοῦ Σίλλερ, πού ὁ Μπετόβεν πῆρε στό φινάλε τῆς συμφωνίας του καί πού ὑμνεῖ τή χαρά σάν ἀγάπη καί δημιουργία)[1].

Στήν ἀρχή ξαφνικά ἡ ὀρχήστρα ἀνοίγει βιαστικά τήν θεία αὐλαία (Αὐτό τό τελευταῖο μέρος εἶναι γιγάντιο, μέ τιτάνιες διαστάσεις, ἔντονο, ἐκστατικό ἀνέβασμα τῆς ἀνθρωπότητας στήν πλήρη ἀδελφωσύνη καί ἀγάπη καί ἡ ἀνύψωσή της μέχρι τό Θεό, πού ἑνώνεται μαζί του).

Τά πρῶτα μέρη αὐτοῦ τοῦ μέρους εἶναι ὅλο ἀβεβαιότητα καί ἐσωτερική πάλη. Εἶναι ἕνας πόνος καί ἕνα "κενό" τοῦ ἀνθρώπου ἐνῶ ἐπανωτά τόν κυνηγᾶνε τά τελευταῖα πιά χτυπήματα τοῦ Κάρμα του. 'Αλλά συνῆλθε ὅμως. Καί προχωρεῖ. Οἱ ὑπερούσιοι ἦχοι τοῦ σύμπαντος φθάνουν κατά κύματα μακρυνά κοντά του. 'Αρχίζει νά τρεμουλιάζη στό ἄγγισμα τους σάν φύλλο. 'Αλλά ἀκόμα διστάζει νά ξεχυθῆ στό ἄπειρο. Θυμᾶται ὅμως τούς πόνους, τούς ἀγῶνες, τίς ἀπατηλότητες καί τίς ἀδυναμίες του. Φτάνουν πιά. Θέλει ἀγάπη. Ὄχι χωριστικότητα. Θέλει ν'ἀγκαλιάσῃ, ν' ἀγκαλιαστῆ μ'ὅλα τά ἀδέρφια του. Ἡ ψυχή του σκιρτᾶ. 'Από μακρυά ἀκούγεται τό τραγούδι τῆς θύμησης. Ἡ μελωδία ἀναπτύσσεται καί πλησιάζει. Ἡ θύμηση πού ἔρχεται στά φτερά τοῦ ἤχου εἶναι διπλά νοσταλγική καί πονετική, μά λίγο λίγο αὐτό τό πονεμένο παρελθόν σβύνει.

Τότε ἔρχεται ἀπό κάπου μακρυά ἕνα ἐλπιδοφόρο μοτίβο, αὐτό ὅσο πλησιάζει ἐπαναλαμβάνεται, εἶναι ἕνας χορός. Ἕνας χορός τῆς σκλαβωμένης ἀνθρωπότητας πού ἀρχίζει νά ἀπελευθερώνεται. Τό μοτίβο τοῦ ρυθμοῦ παίρνει γιγάντιες διαστάσεις. Γίνεται θριαμβευτικό θούριο τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ ὀρχήστρα ὑψώνεται ὁλόσωμη. Ὅλος ὁ χείμαρος τῶν ἀνθρωπίνων προσδοκιῶν, τῆς ἐλπίδας, ξεσπάει σέ θρίαμβο νικητήριο. Ἡ Νίκη ἔρχεται. Ἡ χαρά πλησιάζει. Τό θέμα ἄλλωστε εἰπώθηκε ἀπό τήν ὀρχήστρα, ὅπου νἆναι θά ξεσπάσῃ μέ τήν ἀδελφωσύνη ὅλων.

Ἡ ὀρχήστρα προσπαθεῖ ν'ἀνασυντάξῃ τίς δυνάμεις της γιά νά ξαναπάρῃ τό θέμα, ἀλλά "κάτι" συμβαίνει καί παραμερίζει. Σιγά σιγά ξεψυχάει. Μπαίνουν ἄλλα μυστηριακά στοιχεῖα. Ἡ Μοίρα πάει κάτι ἀκόμη νά φοβερίσῃ μ'ἕνα τελειωτικό κατρακύλισμα, ἀλλά νά ξαφνικά σχίζεται ὁ πέπλος τῆς Οὐρανίας Πύλης. Ὅλα βουβαίνονται. Σοῦ κόβεται ἡ ἀνάσα. Κάτι πρόκειται νά συμβῆ. Τί ὅμως; Τά στοιχεῖα πάψανε ὅλα ὡς διά μαγείας. Ξαφνικά λαχανιασμένα καί θεϊκά ξεχύνεται ἡ φωνή τοῦ τενόρου: "Ὦ φίλοι μου, φτάνει πιά, σταματῆστε. 'Αλλά ψάλλετε πιά εὐχάριστα. Καί ὅλο χαρά.

Εἶναι ἡ φωνή τοῦ ἐκπροσώπου τῆς ἀνθρωπότητας. Εἶναι ὁ υἱός

---

1. Σημ. Συντ. Βλ. ὁλόκληρο τό ποίημα στίς σελ. 29-31 τοῦ 22ου Δελτίου.

τοῦ 'Ανθρώπου, ὁ υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁδηγός τῆς Φυλῆς. Εἶναι ἡ ἔκκληση ἀγάπης. Καί ἡγετικά ψάλλει τόν "Ὕμνο στή Χαρά", τόν ὕμνο τῆς ἀνθρωπότητας πού βγαίνει ἀπ'τό εἶναι της. Ὁ τενόρος ἡγέτης διαλαλεῖ στόν Πλανήτη:

Κόρη τοῦ 'Ηλυσίου Θεία
σπίθα ὁλόχρυση, Χαρά
μπαίνουμε ἔνθεοι ὦ οὐρανία
στά ἄϋλά σου τά ἱερά.
Μέ μιά θεία χάρη ἑνώνεις
ὅσα ὁ καιρός σκορπάει.
Σύ τόν κόσμο ἀδελφώνεις
ὅπου τό φτερό σου πάει.

(Εἶναι ἡ χαρά πού νοιώθει ὁ ἄνθρωπος ὅταν ὕστερα ἀπό τόν πόνο μπαίνει στή βουδδική χαρά, παγκοσμιότητα καί μακαριότητα).

'Αμέσως σέ συνέχεια τό ἴδιο θέμα ἐπαναλαμβάνεται ἀπό τόν λαό, τόν κόσμο,πού τό ὑψώνει πάνω ἀπ'ὅλα. Οἱ μπάσοι παίρνουν φόρα καί συνεχίζουν ἀκολουθούμενοι ἀπό τό πλῆθος. Καί παρακάτω:

Ἡ Χαρά εἶναι πού τή φύση
τήν αἰώνια κυβερνᾶ.
Ἡ χαρά, ἡ χαρά στήν κτίση
τ'ὡρολόγι πού γυρνᾶ.
'Απ'τά φύτρα ἀνθούς πετάει,
Ἥλιους ἀπ' τό Χάος γεννᾶ,
Κόσμους ἄπειρους κυλάει
πού ὁ φακός μας δέν περνᾶ.

Καί πάλι τό ~~ἐπαναλαμβάνει ἡ χορωδία μέ ἔξαρση.~~ Εἶναι ἡ μαγεμένη στιγμή πού νοιώθεις πώς ἡ χαρά εἶναι τό πολύτιμο τίμημα μετά ἀπό τόν πόνο, ἡ γαλήνη μετά τήν θύελλα. Πῶς νά μή ξεχυθῆ ἡ πονεμένη ἀνθρωπότητα καί νά μή σφιχταγκαλιάση τή χαρά πού τώρα ἔμαθε νά τήν βρίσκη μέσα σ'αὐτή τή φύση, μέσα σ'αὐτόν τόν ἐσωτερικό μικρόκοσμο, τήν ἀντιστοιχία τοῦ μακρόκοσμου;

Ἡ χαρά εἶναι αὐτή πού δημιουργεῖ. Ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀλήθειας τοῦ φωτός τῆς ἀγάπης ξεχύνεται κι ἐκδηλώνεται μέ τόν ρυθμό τῆς δημιουργικῆς χαρᾶς, τῆς χαρᾶς τοῦ Δημιουργοῦ. Καί αὐτή ἡ χαρά γίνεται αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργός πού ἐκδηλώνεται μέ τήν Μακαριότητά του. Αὐτή ἡ Χαρά εἶναι πού "ἀπ'τά φύτρα ἀνθούς, πετάει", πού "Ἥλιους ἀπό τό Χάος γεννᾶ"καί πού "κόσμους ἄπειρους κυλάει" (ὅπως στό πρῶτο μέρος τῆς Συμφωνίας) πού ὁ φακός τοῦ ματιοῦ μας καί ἡ ἐξωτερική μας διάνοια δέν μπορεῖ νά περάση καί νά τούς δῆ.

Αὐτή ἡ χαρά εἶναι πού ξέφρενα ὑψώνεται ἀπ'τά βάθη τῆς ἀνθρωπότητας σάν ἔκκληση γιά αἰώνια ἀγάπη,ἀδελφωσύνη καί εὐδαιμονία.

(Συνεχίζεται)

Π.Κ.

Z.TYPKAN (J.TURCAN)

O ΤΥΦΛΟΣ ΚΙ Ο ΠΑΡΑΛΥΤΟΣ

II ΠΑΡΑΒΟΛΗ

Α΄ Ο ΤΥΦΛΟΣ ΚΙ Ο ΠΑΡΑΛΥΤΟΣ

Πόσο τοῦ πόνου μας τά βάρη ξελαφρώνουνε
σάν λίγη βοήθεια οἱ ἄνθρωποι
ὁ ἕνας στόν ἄλλο δίνουν
καί τό καλό σκορποῦν σάν βάλσαμο
μές στοῦ ἀδελφοῦ τους τήν πληγή.

Στό λαό τῆς Κίνας ὁ Κομφούκιος τόχε πεῖ:
Πᾶμε κ'ἐμεῖς κοντά τά λόγια του ν'ἀκούσουμε.

Μές σέ μιά πόλη τῆς 'Ασίας
ζούσανε δυό δυστυχισμένοι.
Ἕνας φτωχός παράλυτος,
ὁ ἄλλος τυφλός, φτωχός κι αὐτός.
Τόν Οὐρανό θερμοπαρακαλούσανε
τή ζωή τους νά τούς πάρει.

Τοῦ κάκου. 'Ο Οὐρανός δέν ἄκουγε
καί κεῖνοι δέν πεθαίναν.
Ἔξω, σέ μιά ἀνοιχτή πλατεία,
πάνω σέ βρώμικα κουρέλια ξαπλωμένος
τόν πόνο του ὁ παράλυτος θρηνοῦσε.
Κανένας δέν τόν ἄκουγε
κι αὐτός πονοῦσε ἀκόμα πιό πολύ.
Κ'ἦταν μονάχος κι ὁ τυφλός,
δίχως κανένα στήριγμα
καί δίχως ὁδηγό.
Δίχως ἀκόμα κ'ἕνα σκύλο
μές στό σκοτάδι του νά τόν κρατᾶ
καί τήν ἀγάπη νά τοῦ δίνει.
Μιά μέρα πού ὁ τυφλός τούς τοίχους πασπατεύοντας,
παραπατώντας περπατοῦσε μές στούς δρόμους,
βρέθηκε ξάφνου δίπλα στόν παράλυτο.
Σάν ἄκουσε τό βόγγο του τρεμούλιασε ἡ ψυχή του.
Οἱ δύστυχοι μονάχα νιώθουνε
τοῦ διπλανοῦ τόν πόνο.
""Εχω κ'ἐγώ τόν πόνο μου καί σύ ἔχεις τόν δικό σου
μά σάν ἑνώσουμε τ' ἀβάσταχτά μας βάσανα
τόσο φριχτά δέ θάναι πιά".
"'Αλοίμονο, ἀπάντησε ὁ παράλυτος,
δέν ξέρεις π'οὔτε μιά περπατησιά
νά σείρω δέ μπορῶ;
Καί σύ πού μέσα στό σκοτάδι σου δέ βλέπεις,
πές μου σάν τί καλό μπορεῖ νά βγεῖ
σάν τίς ἑνώσουμε τίς δυό μας δυστυχίες;"
""Ακου. 'Εμεῖς οἱ δυό, ὁ καθένας μας,
ἔχομε κεῖνο τό καλό πού ὁ ἄλλος δέν τό ἔχει.
"Εχω τά πόδια ἐγώ, τά μάτια σύ.
'Εσένα θά βαστάξω ἐγώ καί σύ θά μ'ὁδηγᾶς.
Τά μάτια σου θά σιγουρεύουν τήν περπατησιά μου,
κι ὅπου κι ἄν θές τά πόδια μου θά σέ πηγαίνουν.
"Ετσι δίχως ποτέ ἡ ἀγάπη μας νά ξέρει
ποιός ἀπ'τούς δυό μας κάνει τήν πιό χρήσιμη δουλειά
ἐγώ θά περπατῶ γιά σένα
καί σύ γιά μένα θά κοιτᾶς.

Ζ. Π. Φλοριάν (Jean-Pierre Claris de'Floriar, 1755-1794
γάλλος μυθογράφος. 'Από τούς "Μύθους". Μετάφρ. 'Αγλ. Ζάννο

Β΄ Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ

Ποιά εἶναι ἡ ἀνώτερη μορφή τῆς τελειότητας πού ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ σ ά ν ἄ ν θ ρ ω π ο ς νά φτάσει; Σύμφωνα μέ τήν κινέζικη φιλοσοφία εἶναι τό νάσαι σοφός κ'ἡ ἀνώτατη τελειότητα τοῦ σοφοῦ εἶναι τό ἄτομο νά ταυτιστεῖ μέ τό σύμπαν. Ὁ ἄνθρωπος πού φτάνει στή σύνθεση τοῦ ρεαλισμοῦ καί τοῦ ἰδεαλισμοῦ καί μέ τή θεωρία καί μέ τήν πράξη φτάνει στήν τελειότητα. Κάθε φιλόσοφος, ἄν φιλοδοξεῖ νά φτάσει σ'αὐτή τήν ἑνότητα τῆς γνώσης καί τῆς ἀρετῆς πρέπει νά καλλιεργήσει τόν ἑαυτό του, καί πρέπει νά θυμᾶται πώς ἡ ἀληθινή φιλοσοφία δέν μπορεῖ ποτέ νά καταντήσει μιά ἁπλή ἀνταλλαγή ἰδεῶν, πού τίς διαδίδει μονάχα γιά νά γίνουν παγκόσμια γνωστές, μά πρέπει νά παρουσιαστεῖ σάν μιά σύνθεση ἀπό διδασκαλίες πού ὑπαγορεύουν τή διαγωγή τοῦ ἴδιου τοῦ φιλόσοφου.

Ὁ Θιβετάνικος Βουδδισμός μπαίνοντας κι αὐτός πιό βαθειά στό ἴδιο πρόβλημα τῆς σύνθεσης τῶν πρακτικῶν κανόνων μέ τήν κάθε θεωρητική φιλοσοφική γνώση δείχνει μέ χτυπητές εἰκόνες αὐτή τήν ἀνάγκη νά συγχωνευθεῖ ἡ θεωρητική σοφία μέ τή μέθοδο πού θά μᾶς κάνει νά τήν κατακτήσουμε. Παίρνοντας μιά ἀρχαία ἰνδική παραβολή οἱ Θιβετανοί σοφοί μᾶς δείχνουν ἕναν τυφλό κ' ἕναν παράλυτο πού βοηθοῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Ὁ πρῶτος κουβαλάει πάνω στούς ὤμους του ἐκεῖνον πού δέν μπορεῖ νά κουνήσει μά πού τά μάτια του βλέπουν τό δρόμο. Στή δυϊστική φιλοσοφία Σάμκυα, πού πρώτη μεταχειρίστηκε αὐτή τήν παραβολή, ὁ τυφλός συμβολίζει τήν ὕλη πού πάντα βρίσκεται σέ κίνηση ἐνῶ ὁ παράλυτος συμβολίζει τό διορατικό πνεῦμα πού εἶναι ἱκανό νά βλέπει τό κάθε τί δίχως ὅμως νά μπορεῖ τίς σκέψεις του νά τίς κάνει πράξη. Οἱ Θιβετανοί δώσανε μιά νέα ἔννοια στήν παραβολή αὐτή. Οἱ δυό ἄνθρωποι ξεκινήσαν χωριστά γιά νά φτάσουν στή χώρα τῆς Νιρβάνας, στόν τόπο τῆς αἰώνιας ἀνάπαυσης, ὅπου δέν ὑπάρχει πόνος. 'Αλλά δέν μποροῦν νά προχωρήσουν ὅσο δέν συνεργάζονται κ' ἔτσι δέν μποροῦν νά φτάσουν στό σκοπό τους. Καί ποιοί νάναι αὐτοί οἱ δυό ἄν ὄχι ἡ Σοφία καί ἡ Μέθοδος πού περπατοῦν ξεχωριστά; Ἡ ἕνωσή τους μοναχά θά τούς ὁδηγήσει στό σκοπό τους..

... Ἡ φιλοσοφία Σάμκυα μιλεῖ γιά ἕναν κόσμο πολύ πιό πλατύ ἀπ'αὐτόν πού συνήθως ἀντιλαμβανόμαστε, γιά ἕναν ὑπερσυνείδητο κόσμο. Λέγει πώς στόν δικό μας τόν σφαλερό κόσμο ὑπάρχουν δυό ἀντίθετες ἀρχές: τό πνεῦμα (purusha) καί ἡ ὕλη (prakriti).

Αὐτά τά δυό στοιχεῖα, τό purusha καί ἡ prakriti , βρίσκονται σφιχτά ἑνωμένα μέσα στό κάθε ἀνθρώπινο πλάσμα· ἀλλά ἡ συνεργασία τους γίνεται μ'ἕνα τέτοιο ἰδιαίτερο τρόπο πού μόνο ἡ παραβολή πού εἴπαμε τόν ἐξηγεῖ. Ὁ ἄνθρωπος μοιάζει μέ τόν τυφλό πού κουβαλᾶ στόν ὦμο του τόν παράλυτο. Ὁ τυφλός, πού εἶ-

ναι ἡ ὕλη, τό σῶμα, μπορεῖ εὔκολα νά κουνιέται καί ν' ἀλλάζει θέση, ἀλλά τό περπάτημά του εἶναι ἀκατάστατο καί μοιραῖα τόν ὁδηγεῖ στό γκρεμό ἤ σ'ἕνα λάκκο γεμάτο νερό· ἐνῶ ὁ παράλυτος ἔχει ὅλες τίς ἰδιότητες τοῦ purusha , τοῦ πνεύματος, πού μ' ὀξυδέρκεια διακρίνει τούς κινδύνους, πού ἀναγνωρίζει τό δρόμο πού πρέπει ν'ἀκολουθήσει, ἀλλά πού εἶναι ἀνήμπορο νά κουνηθεῖ.

'Αλλά ὁ τυφλός κι ὁ παράλυτος ἔχουν τή σοφία ἐκείνη πού θά τούς κάνει νά ἑνωθοῦνε καί νά βοηθήσει ὁ ἕνας τόν ἄλλο, καί δίχως δυσκολία, δίχως ἐμπόδια θά φτάσουν στό σκοπό τους, ἀλλά μέ δυό ὅρους: τήν ἀπόλυτη ὑποταγή τοῦ τυφλοῦ, τῆς prakriti, τοῦ σώματος, καί τήν ἴδια ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ παράλυτου, τοῦ purusha , τοῦ πνεύματος.

'Εντμόν Ροσεντιέ (Edmond Rochedieu), καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης. 'Από τό βιβλίο του "Η Δυτική σκέψη μπροστά στή σοφία τῆς 'Ανατολῆς". Μετάφρ. 'Αγλ. Ζάννου.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Α΄ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ

(συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο Δελτίο)

Τ'ὄνειρο πού εἶδα σήμερα.

Νύχτα βαρειά.
Συρτά τά σύννεφα περνοῦν στά πόδια τοῦ βουνοῦ.
Μές στό σκοτάδι οἱ ἄνθρωποι πηγαίνουνε σκυφτοί.
Μπροστά τους χάσκουν οἱ χαράδρες,
γλυστροῦνε στά νερά
φωνές πνιχτές, βρισιές, κατάρες.

Πηδοῦν ὀλόρθοι οἱ δυνατοί
ξεσχίζοντας τίς σάρκες,
καί πέφτουνε οἱ ἀδύνατοι
δαγκάνοντας τό χῶμα,
καί τρίζουνε τά κόκκαλα
στόν πάτο τοῦ γκρεμοῦ.

Καί μές στή νύχτα
μιά λέξη ἠχάει:
"ὤ χρῆμα, χρῆμα..."

Μά νά πιό πέρα κάποιοι πού ἀνεβαίνουνε
μ'ὀλάνοιχτες πληγές ψηλά στούς βράχους.
Πίσω μακριά, κακός ἐφιάλτης,
οἱ βόγγοι σβύνουνε σιγά σιγά,

καί τώρα θαμπωμένοι βλέπουνε
τή ροδοσκέπαστη κορφή πού ξεπροβάλλει.
Κοντεύουν.... Φτάνουν.

Κι άκοῦνε μιά φωνή μακριά πού τραγουδεῖ:
"Εἶδα τήν ἄσβυστη φωτιά στά μάτια σας
καί τῆς καρδιᾶς σας ἄκουσα τό χτύπημα,
ὅταν βουβοί, μές στῆς ζωῆς τήν ἀγωνία,
τό σῶμα σας τραβούσατε βαρύ.

Μά τώρα ὁ Πόθος σας 'Αλήθεια...

Σκύψτε, κοιτάξτε πίσω σας μές στίς βαθειές χαράδρες,
πού στό σκοτάδι οἱ ἄνθρωποι τοῦ κάκου ἀντιπαλεύουν.
Τό χρῆμα οἱ πλούσιοι ἀρπάζουνε,
τήν 'Αδικία φιλώντας,
τό Μίσος πῶς γυαλίζει
στά μάτια τῶν φτωχῶν.

Κι ἀκόμα κ'ἐδῶ ὁ ἀντίλαλος φτάνει,
-ὡς πότε... ὡς πότε; -
τοῦ θρήνου τῆς Γῆς.

Μά ἐσεῖς ἀκοῦτε τίς ἀχτίδες,
χορδές στήν ἅρπα μου πού τραγουδοῦν;
Γιατί νά χτίζετε ἐκκλησίες,
γιατί τά δόγματα κ'οἱ νόμοι
ὅταν ἡ 'Αγάπη,
μόνη Χαρά,
δέ σκίρτησε ποτέ μές στήν ψυχή σας;
'Εγώ εἶμαι τό τραγούδι τ' Οὐρανοῦ
κι ὅταν μιά μέρα θά μ'ἀκούσεις Γῆ,
μονάχα τότε μές στή νύχτα σου θ'ἀστράψεις.
Καί τώρα ἐσεῖς
πού τῆς ζωῆς τήν κορυφή πατήσατε,
μ'ὁλάνοιχτη ψυχή κοιτάξτε:
Ἡ 'Αγάπη, λίγο φῶς μές στό σκοτάδι τους,
γυρίστε νά τή δῶστε στούς ἀνθρώπους,
κ'ἡ μέρα θἄρθει
πού οἱ βόγγοι τους θά γίνουν Ἁρμονία
μές στό τραγούδι τοῦ "Απειρου".

Τ'ὄνειρο πού εἶδα σήμερα
(Συνεχίζεται)

'Αγλ. Ζάννου. 'Από τά "Ποιήματα"

Β΄ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΟΣ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ

Καταδικασμένος σέ θάνατο!

Πάνε πέντε βδομάδες πού ζῶ μέ τούτη τή σκέψη, πάντα μόνος μου μαζί της, καί πάντα μέ παγώνει ἡ παρουσία της, πάντα σκύβω κάτω ἀπό τό βάρος της.

Ἄλλον καιρό -γιατί μοῦ φαίνεται πώς χρόνια περάσανε κι ὄχι βδομάδες- ἤμουν ἕνας ἄνθρωπος σάν κάθε ἄλλον ἄνθρωπο. Κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή εἶχε καί τήν ἰδέα της. Τό πνεῦμα μου, νέο καί πλούσιο, ἤτανε γεμάτο φαντασίες. Εὐχαριστιότανε νά τίς ξετυλίγει μπροστά μου, τή μιά ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη δίχως τάξη καί δίχως σταματημό. Κεντοῦσε μ'ἀτέλειωτα ἀραβουργήματα αὐτό τό σκληρό καί φτενό πανί τῆς ζωῆς. Ἤτανε κοπέλες, ἄμφια δεσποτικά πού λαμποκοπούσανε, κερδισμένες μάχες, θέατρα πολυθόρυβα καί πολύφωτα κ'ἔπειτα πάλι κοπέλες καί σεργιάνια στά σκοτεινά τή νύχτα, κάτω ἀπ'τά μεγάλα μπράτσα πού ἁπλώνανε οἱ καστανιές.Μποροῦσα νά σκέφτομαι ὅ,τι ἤθελα. Ἤμουνα λέφτερος.

Τώρα εἶμαι δεσμώτης. Τό κορμί μου εἶναι στά σίδερα μέσα σ' ἕνα κελλί. Τό πνεῦμα μου εἶναι φυλακισμένο μέσα σέ μιά ἰδέα. Μιά μονάχα σκέψη ἔχω τώρα πιά, μιά μονάχα πεποίθηση, μιά μονάχα βεβαιότητα: Καταδικασμένος σέ θάνατο.

Ὅτι καί νά κάνω εἶναι πάντα ἐδῶ αὐτή ἡ σκέψη ἡ σατανική, σά φάντασμα μολυβένιο δίπλα μου, μονάχη καί ζηλότυπη. Διώχνει κάθε ἄλλη σκέψη, στέκεται ἀντίκρυ σ'ἐμένα τό δύστυχο καί μέ σκουντάει μέ τά δυό της τά χέρια τά παγωμένα ἅμα θέλω νά γυρίσω τό κεφάλι ἀπ'τήν ἄλλη τή μεριά ἤ νά κλείσω τά μάτια. Γλιστράει ἀπό κάτω ἀπ'ὅλους τούς τρόπους πού γυρεύει τό πνεῦμα μου νά τῆς ξεφύγει, ἀνακατώνεται σάν τσάκισμα τραγουδιοῦ ἀνατριχιαστικό σ'ὅλα τά λόγια πού μοῦ λένε, κολλάει μαζί μ'ἐμένα στά φριχτά τά κάγκελα τοῦ κελλιοῦ μου. Μέ κατατρέχει ξύπνιο, παραμονεύει τόν ὕπνο μου τό σπασμωδικό καί ξεπετιέται πάλι στά ὄνειρά μου παίρνοντας τή μορφή μαχαιριοῦ.

Μόλις τώρα ξύπνησα, πετάχτηκα ἀπ'τόν ὕπνο μου κυνηγημένος ἀπ'αὐτή τήν ἰδέα κ'εἶπα: "Ἄχ, ὄνειρο ἤτανε!" Ἔ, λοιπόν, πρίν καλά καλά νά προφτάσουνε τά μάτια μου τά βαριά νά μισανοίξουν ἀρκετά γιά νά τή δοῦνε τούτη τή μοιραία τή σκέψη γραμμένη στή φριχτή πραγματικότητα, πάνω στήν πλάκα τοῦ κελλιοῦ μου τή βρεμένη, τήν ἱδρωμένη, μές στίς ἀχτίδες τίς χλωμές πού βγαίνουν ἀπό τή νυχτερινή μου λάμπα, μές στίς χοντρές κλωστές τοῦ πανιοῦ τῶν ρούχων μου, ἴσαμε τή σκοτεινή μορφή τοῦ στρατιώτη φρουροῦ πού στό ζωνάρι του τά φυσίγγια γυαλίζουν, ἀνάμεσα ἀπ'τά κάγκελα τοῦ κελλιοῦ μου, μοῦ φαίνεται πώς μουρμούρισε κιόλας στ'ἀφτί μου μιά φωνή: Καταδικασμένος σέ θάνατο.

Βικτόρ Οὐγκό. 'Από τή"Στερνή μέρα τοῦ καταδίκου"

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Γ΄ ΟΥ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ

Μισήσανε καί σκότωσαν
κι οἱ ἄνθρωποι τούς παίνεσαν
Μά ὁ Θεός, πού ντράπηκε γι'αὐτά,
τή μνήμη τους νά τή σκεπάσει βιάστηκε
κάτω ἀπ'τά πράσινα χορτάρια.

Ρ. Ταγκόρ. 'Από τά "Διαβατάρικα πουλιά".
'Απόδοση Δημ. Θεοδωρίδη.

Δ΄ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΛΑΣ

Ὁ θεσμός τῆς κρεμάλας στήν 'Αγγλία εἶναι παλιός καί στήν οὐσία του δέν εἶναι διαφορετικός ἀπό κεῖνον πού οἱ κοινωνιολόγοι τόν ὀνομάζουν "τελετουργική θυσία" καί πού εἶναι ὅσο καί τά βουνά παλιός.

Ἡ κρεμάλα ἀντιπροσωπεύει καί συμβολίζει πολλά. Εἶναι ἐκτελεστική πράξη καί συνέπεια τοῦ κείμενου νόμου, πού σήμερα παραδεχόμαστε καί μαζί μ'αὐτά δίνει κάποια διέξοδο καί κάποια ἱκανοποίηση στήν ἐκδικητικότητα τοῦ κόσμου ἐνάντια στό φονιά. Σκοπιμότητά της ἔχει τόν παραδειγματισμό, πού εἶναι σά νά λέμε τό πιό καλό προληπτικό φάρμακο ἤ θαματουργό μπόλι πού δίνεται τζάμπα σ'ὅλους μας γιά νά μπορέσει νά ἐμποδίσει τούς δυνητικούς φονιάδες νά κάνουν τό φονικό τους. Ὅπως ὅμως τά πράγματα δείχνουν, ὄχι καί τόσο ἀποτελεσματικά, μιᾶς καί συχνά κάθε χρονιά ξεφυτρώνουν ὅλο καί περισσότεροι φονιάδες.

Ὕστερα ὁ θεσμός τῆς κρεμάλας ἔχει μέσα του τό στοιχεῖο τοῦ ἀποδιοπομπαίου τράγου. Ὁ κρεμασμένος παίρνει τή θέση τοῦ ἕνα ἀπό τούς δυό τράγους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Αὐτός πού διαβάζει τί Βίβλο θά θυμᾶται σίγουρα πώς τή Μέρα τοῦ καθαρμοῦ οἱ Ἑβραῖοι θυσίαζαν δυό τράγους. Ὁ ἕνας, πού μέ τή βοήθεια τοῦ Μεγάλου Ἱερέα φορτωνότανε ὅλες τίς ἁμαρτίες τοῦ 'Ισραήλ, διωχνότανε στήν ἔρημο καί μέ κάποιο τρόπο σκοτωνότανε, συχνά σπρωγμένος γιά νά τσακιστεῖ ἀπό κανένα γκρεμό- σά βρισκότανε βολικός ἐκεῖ κοντά. Ὁ ἄλλος τράγος σφαζότανε τελετουργικά σάν θυσία στό Θεό γιά τό σβήσιμο τῶν ἁμαρτιῶν. Ὅμοια κι ἕνα καλό κρέμασμα πού γίνεται σύμφωνα μ'ὅλες τίς λεπτομέρειες τῆς παράδοσης, μπορεῖ, μέ τό στοιχεῖο τοῦ καθαρμοῦ πού ἔχει μέσα του, σημαντικά νά βοηθήσει κι ἔτσι νά λιγοστέψει τίς δικές μας πιθανότητες νά γίνουμε φονιάδες κάνοντάς τες νά φύγουν μακριά καί νά πᾶνε στίς ἐρημιές ἀντάμα μέ τό θυσίασμα κάποιου φονιᾶ. Ἔτσι λοιπόν τό κρέμασμα συμβολίζει καί τό δικό μας λευτέρωμα κι ἔχει δίχως ἀμφιβολία γιά μᾶς τούς καλούς ἐξυψωτική κι ἠθική ἀξία.

Σάν κοιτάξουμε τό πρόβλημα τοῦτο στό κρύο φῶς τῆς λογικῆς φτάνουμε στό συμπέρασμα πώς ἔτσι πού γίνεται τώρα τό κρέμασμα ἡ ἐκπολιτιστική κι ἡ ἀνθρωπιστική ἐπίδρασή του περιορίζεται μονάχα στόν εἰσαγγελέα, στούς δεσμοφύλακες καί στόν παπά,πού δέν ἔχουν καί τόσο τήν ἀνάγκη της. Δέν εἶναι κρίμα; Στήν 'Αγγλία ἡ δημόσια φαντασία εἶναι τόσο περιορισμένη πού ὁ κόσμος στ' ἀλήθεια δέ μπορεῖ πλέρια νά τρυγήσει τόν καρπό ἀπό τά πολλά ἤ λίγα κρεμάσματα πού γίνονται κάθε χρονιά. Αὐτό τό κουσούρι ἀντάμα μέ τό ἐπίσημο στραγγάλισμα κάθε σχετικῆς λεπτομέρειας ἔχουν καταντήσει τόν ἀνθρωποσωτήριο θεσμό τοῦ κρεμάσματος σχεδόν ἄχρηστο ἀντίς ἀφορμή γιά ἠθοπλαστική γιορτή. Σίγουρα κάθε καλός δικαστής θά συμφωνήσει μέ τή λογική τοῦ "Αγγλου 'Επισκόπου πού στό ρώτημα "Καί τί προτείνετε Σεῖς Σεβασμιώτατε σάν ὑποκατάστατο τοῦ μισόκρυφου, ὅπως γίνεται τώρα,κρεμάσματος;" ἔγραφε χριστιανικώτατα: "'Εγώ θά τούς κρέμαγα δημόσια".

Κι ἀλήθεια σχετικά μέ τό κρέμασμα θά μποροῦσε αὐτό νά γίνε κάτι τό ἐξαιρετικά ἐντυπωσιακό σάν παριστάνονταν δημόσια. Καί γιά νά μή χαραμιστεῖ κι ἀδικηθεῖ ἡ ἐνδιαφέρουσα αὐτή τελετή,θαρρῶ πώς ἀπαραίτητα θάπρεπε πάντοτες νά σκηνοθετεῖται ἀπό κάποιο φημισμένο ἐμπρεσάριο, ὁπόταν καί τό Κράτος θά μποροῦσε νά τρυγήσει σημαντικά οἰκονομικά ὀφέλη. 'Ολοῦθε γύρω ἀπό τό Λονδίνο, ὑπάρχουν πολλά ἔξοχα μέρη ἀνοιχτά κι ἀπόλυτα κατάλληλα γιά τήν ἐκτέλεση τῶν φονιάδων. Μακελλειά διάφορα θά μπορούσανε νά στηθοῦν σέ βολικές θέσεις τῆς πρωτεύουσας, ἄς ποῦμε στό Χάϊντ Πάρκ, στό Ρῆτζεντ Πάρκ, στήν πλατεία τοῦ Τραφαλγκάρ καί στό χῶρο τῆς ἔφιππης βασιλικιᾶς φρουρᾶς ἔτσι πού νά εἶναι βολικό στά μέλη τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβούλιου καί στίς οἰκογένειές τους,ἀπό τά παράθυρα τοῦ Νο 10 Ντάουνιν Στρήτ, τοῦ 'Υπουργείου 'Εξωτερικῶν, τοῦ 'Υπουργείου Οἰκονομικῶν κ.λ.π. νά βλέπουν καλά καί νά εἶναι σέ θέση νά καρατάρουν τή δουλειά καί δεξιοσύνη τοῦ δήμιου στήν πραγματικότητα κι ὄχι μέ τή φαντασία τους. Μέ κιάλια ὅλο αὐτό τό θέαμα θα ρχόταν πολύ πιό κοντά τους. Τότες οἱ θεατές θά μποροῦσαν νά ἔχουν δικιά τους ἀπεικασιά γιά τή δουλειά τοῦ δήμιου, καί θά ξέραν πώς δέν εἶναι τόσο εὔκολη κι εὐχάριστη σάν νά πίνει κανένας μπύρα ἤ νά παίζει τά τσούνια καί θά μποροῦσαν νά βλέπουν πιά τόν ἀντιπρόσωπό τους σάν ἄτομο ἐξαιρετικό *μέ μεγάλο πατριωτισμό καί μεγάλη ἀρετή, πού στ' ὄνομά τους ἐκτελεῖ* ἀξιοσέβαστα τό δυσάρεστο αὐτό καθῆκον. Τώρα ὅπως γίνεται τό κρέμασμα θαρρῶ πώς δέ νοιώθουν πλέρια τήν ἀξία καί τήν ποιότητα τῆς πράξης...

Οἱ ἑνωμένες στρατιωτικές μπάντες θά μποροῦσαν νά παίζουν γιά τήν τέρψη τοῦ λαοῦ γλυκιά μουσική καί κάποιος πού νά βρίσκεται ψηλά στήν ἱεραρχία τῆς 'Εκκλησίας ἤ κάποιος ἀντιπρόσωπός του σέ κάποιο πιό παρακατιανή περίπτωση θά μποροῦσε νά βγάλει

κήρυγμα πάνω στό "'Οφθαλμόν ἀντί ὀφθαλμοῦ καί ὀδόντα ἀντί ὀδόντος" ἤ γι'ἀλλαγή πάνω στό "Ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντί αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται, ὅτι ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησα τόν ἄνθρωπον (Γένεσις 6).

'Εδῶ μπαίνοντας στή μέση θά μποροῦσα νά πῶ ἄν καί δέν τό λέν οἱ ἄλλοι, πώς κι οἱ δυό, κι ὁ δήμιος κι ὁ φονιάς, εἶναι φκιασμένοι "κατ'εἰκόνα καί ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ". 'Επίσης θά μποροῦσαν οἱ πίπιζες τῆς Σκωτικῆς φρουρᾶς νά προσθέσουν κάτι στό πανηγύρι παίζοντας κάποιο σκωτσέζικο μοιρολόϊ γιά χάρη τοῦ κόσμου. Δίχως ἀμφιβολία πιό καλή καί πιό ταιριαστή μουσική ἀπό τή μουσική τῆς πίπιζας γιά τήν κρεμάλα δέ μπορεῖ νά βρεθεῖ.

Ἔτσι ὁ πρωθυπουργός θά ἦταν σέ θέση νά δεῖ μέ τά μάτια του τό δήμιο νά κάνει τίς τελευταῖες ἀριστοτεχνικές δουλειές του πάνω στόν πελάτη του, νά σταματάει γιά μιά στιγμή γιά νά βεβαιωθεῖ πώς ὅλα εἶναι κανονικά, νά τραβάει τό χερούλι πού θά προκαλέσει τήν ἀπότομη πτώση, τό μοιραῖο σπάσιμο τοῦ λαιμοῦ καί τελικά τούς στερνούς σπασμούς καί παροξυσμούς τοῦ κορμιοῦ. Τά μέλη τοῦ ὁρκωτοῦ δικαστηρίου πού μέ τή δικιά τους ἀπόφαση βρῆκαν τόν κρατούμενο ἔνοχο γιά κρέμασμα θά μπρούσανε κατόπιν νά κάνουν οὐρά γιά νά σφίξουν τό χέρι τοῦ δήμιου καί νά τόν συγχαροῦν γιά τίς λαμπρές του ἱκανότητες. Μιά ειδική ἐξέδρα κοντά στήν κρεμάλα θά πρεπε νά στηθεῖ ἀποκλειστικά γιά τή Βασιλική Βρετανική 'Ιατρική Ἑταιρία καί κάθε παριστάμενο μέλος της θάπρεπε νά χει κι ἕνα χρονόμετρο μαζί του.

Καί σάν γκράν φινάλε ὁ 'Αρχιεπίσκοπος τῆς Κανταουρίας ἤ ὁ ἀντιπρόσωπός του θά πρέπει νά πεῖ τό "Πάτερ ἡμῶν" καί νά τονίσει τό "γεννηθήτω τό θέλημά Σου ὡς ἐν Οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς". Καί γιά κάποια ἀκόμα παραλλαγή θά πρέπει κάποιος φημισμένος μοντέρνος ἱεροκήρυκας νά βγάλει λόγο γιά ν'ἀποδείξει πώς ὁ Χριστός λάθεψε σχετικά μέ τό θέμα τῆς συχώριας καί τό σώσιμο τῆς ψυχῆς τοῦ κάθε ἁμαρτωλοῦ καί πώς ἡ ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία στό φῶς τῆς ὑψηλῆς κριτικῆς δέ στέκεται ἤ κάτι τό παρόμοιο καί σχετικό πού θά τοῦ ρχόταν κείνη τή στιγμή στό μυαλό.

Ἄν τό γόητρο τῆς 'Εκκλησίας δέν εἶχε τόσο πολύ πέσει θά πρότεινα νά γίνει ἔκκληση σ'αὐτή γιά χάρη τῆς ὡραίας τέχνης τοῦ δήμιου. Οἱ περσότερες χριστιανικές 'Εκκλησίες μποροῦμε νάμαστε σίγουροι πώς θά ἦταν ὑπέρμαχες γιά τίς ἐκτελέσεις ἀπό τό κράτος. Τό 1810 ἔξη ἐπίσκοποι καί μαζί μ'αὐτούς καί ὁ 'Αρχιεπίσκοπος τῆς 'Αγγλίας ἦταν ἀντάμα μέ τήν πλειοψηφία τῶν 32 πού ἀπόριψε τήν πρόταση τῆς μειοψηφίας τῶν 11 νά καταργηθεῖ ἡ ποινή τῆς κρεμάλας γιά τούς κλέφτες πού ἔκλεβαν πράγματα ἀξίας πάνω ἀπό 5 σελλίνια. Θά πρέπει νά ναι μεγάλη ἱκανοποίηση γιά τούς δήμιους τῆς χώρας μας νά ξέρουν πώς καί σήμερα μποροῦν νά βασίζονται ὅμοια στήν ὑποστήριξη τῆς Χριστιανοσύνης γιά τή διατήρηση τῆς κοσμοσωτήριας δουλειᾶς τους. Καί πραγματικά σάν κοι-

τάξουμε κατάφατσα τό θέμα τοῦ θεσμοῦ τῆς κρεμάλας στήν 'Αγγλία
θά δοῦμε πώς οἱ πιό ζεστοί ὑποστηριχτές τοῦ θεσμοῦ εἶναι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Νόμου καί τῆς 'Εκκλησίας ὅπως ἦταν πάντοτε καί στά περασμένα, "δόξα τῷ Θεῷ".

Τσάρλς Ντάφ (Charles Duff), σύγχρονός μας ἰρλανδός σατιρικός λογογράφος. Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Ε΄ Η ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΩΝ

Πάνω στούς κλώνους τούς χοντρούς τούς ἁπλωμένους
στό δάσος πού στήν ἄνθισή του ξανανιώνει
θά δεῖς σάν κομπολόγια ἐκεῖ τούς κρεμασμένους
πού τῆς αὐγῆς τό φῶς χαϊδεύει καί χρυσώνει.

Κι αὐτό τό σκοτεινό τό δάσος πού στολίσαν
τά δρυά του μέ τέτοιων καρπῶν ὡραῖα τζαμπιά
ποῦτε ἡ Τουρκιά, οὔτε ἡ 'Αραπιά γνωρίσαν,
εἶναι τό περιβόλι, λέν, τοῦ Βασιλιᾶ.

Κι ὅλοι αὐτοί οἱ ἄμοιροι, βουβοί, ξεπαγιασμένοι,
ποιός ξέρει μέ τί σκέψεις στό γυρτό κεφάλι,
στριφογυρνοῦν στόν ἄνεμο σά μανιασμένοι
κι ἀκόμα σπαρταροῦν στοῦ χάρου τήν ἀγκάλη.

'Ο ἥλιος ἀφηλώνοντας τούς φλογοκαίει
ὤ πῶς χορεύουνε φριχτά μές στά κλαδιά!
ἀκοῦτε τό βαθύ τό δάσος ὤ! πῶς κλαίει!
κ'εἶναι τό περιβόλι, λέν, τοῦ Βασιλιᾶ!

Καί τούς ἀκούει ὁ διάολος πού ξεψυχοῦνε
κι ἄλλους γιά τήν κρεμάλα συντροφιά τούς στέλνει·
ψηλά τά οὐράνια καταγάλανα γελοῦνε
καί μοιάζει σά μετέωρο ὡς χρυσοσπέρνει

ἀτμούς ἡ δρόσος πού στόν ἄνεμο σκορποῦνε.
Κ'ἕνα μικρό κοπάδι ἀπό τρελά πουλιά
μές στά κλαδιά τίς νεκροκεφαλές τσιμποῦνε!
Εἶναι τό περιβόλι, λέν, τοῦ Βασιλιᾶ!

Εἶναι τό περιβόλι, πρίγκηπα, πού τό στολίζουν
τῶν κρεμασμένων τά φριχτά κορμιά
κρυμένα μές στίς φυλλωσιές πού πρασινίζουν.
Κ'εἶναι τό περιβόλι, λέν, τοῦ Βασιλιᾶ!

Τεοντόρ ντέ Μπαμβίλ(Théodore de Banville 1823-1891), γάλλος ποιητής καί θεατρικός συγγραφέας. Τό ποίημα βρίσκεται μέσα στήν κωμωδία "Γκρενγκουάρ" ("Gringoire").

Μετάφρ. Γ. Σημηριώτη

Ϛ΄ ΜΗΝΥΜΑ

Πάντα νά πολεμᾶς καί ν' ἀντιστέκεσαι,
κι ἄς μένεις μόνος.
Μονάχος, ἔρημος, γαλήνιος,
νά πολεμᾶς γιά τό καλό τοῦ Ἀνθρώπου.

Καί στούς πολλούς, στούς λίγους, ν'ἀντιστέκεσαι
κρατώντας τήν ψυχή σου φλεγομένη βάτο
γιά φῶς, πάντα γιά φῶς, γιά τό καλό τοῦ Ἀνθρώπου.

Στούς δυνατούς ἐνάντια, στούς σκληρόκαρδους,
καί στούς δειλούς, στούς χωματένιους.
Ἐνάντια καί τοῦ ἀφέντη τοῦ ἀνελεύτερου
καί τοῦ τρεμόκαρδου τοῦ δούλου ἐνάντια.
Καί νά πονᾶς, καί νά γελᾶς, καί νά ὀνειρεύεσαι
πάντα γιά τό ἀγαθό καί τό καλό τοῦ Ἀνθρώπου.

Νά πολεμᾶς μέ τό γνωστό καί τό ἄγνωστο,
μέ τήν κακή καί τήν καλή τή μοίρα.
Καί μέ τούς ἄπονους θεούς
καί τούς ἀπάνθρωπους ἀνθρώπους
πάντα νά πολεμᾶς καί ν'ἀντιστέκεσαι.
Κι ὅλο γιά τό καλό - τό φῶς τοῦ Ἀνθρώπου.

Ι. Π. Κουτσοχέρας

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΑΝΝΑ ΜΠΑΙΚΕΡ

Τόν περασμένο μήνα ἔφυγε ἀπ'τό γήινο κόσμο μας μιά ἀπ'τίς πιό σεμνές κ'εὐγενικές ἀδελφές μας, ἡ Ἄννα Μπαΐκερ.

Ἦταν μιά πολύ σκληρά δοκιμασμένη ψυχή καί δέχτηκε μέ θαυμαστή γενναιότητα, μέ στωική καρτερία, μέ πραγματική ἀνωτερότητα, τίς ἀπανωτές δοκιμασίες τῆς μοίρας. Ἡ μελέτη τῆς Θεοσοφίας τῆς ἔδωσε παρηγοριά, φώτισε τή σκέψη της καί πλούτισε τήν ψυχή της μέ ὑπομονή καί ἀντοχή.

Ἡ Θ. ΕΝ. θά θυμᾶται πάντα τήν ἀγάπη της. Ἰδιαίτερα τήν εὐγνωμονεῖ γιά τήν τόσο πολύτιμη δωρεά της, ὁλόκληρη τήν πλούσια θεοσοφική της βιβλιοθήκη.

Τῆς εὔχεται φῶς, ὅλο καί περισσότερο φῶς, στούς λεπτότερους κόσμους.

Ἐκφράζει τά θερμά της συλλυπητήρια στήν οἰκογένειά της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

(συνέχεια)

Ὁδὸς ἄνω κάτω μία

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ